Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-нэ гараа | № 222 (16445) | 1983 оной сентябриин 27, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

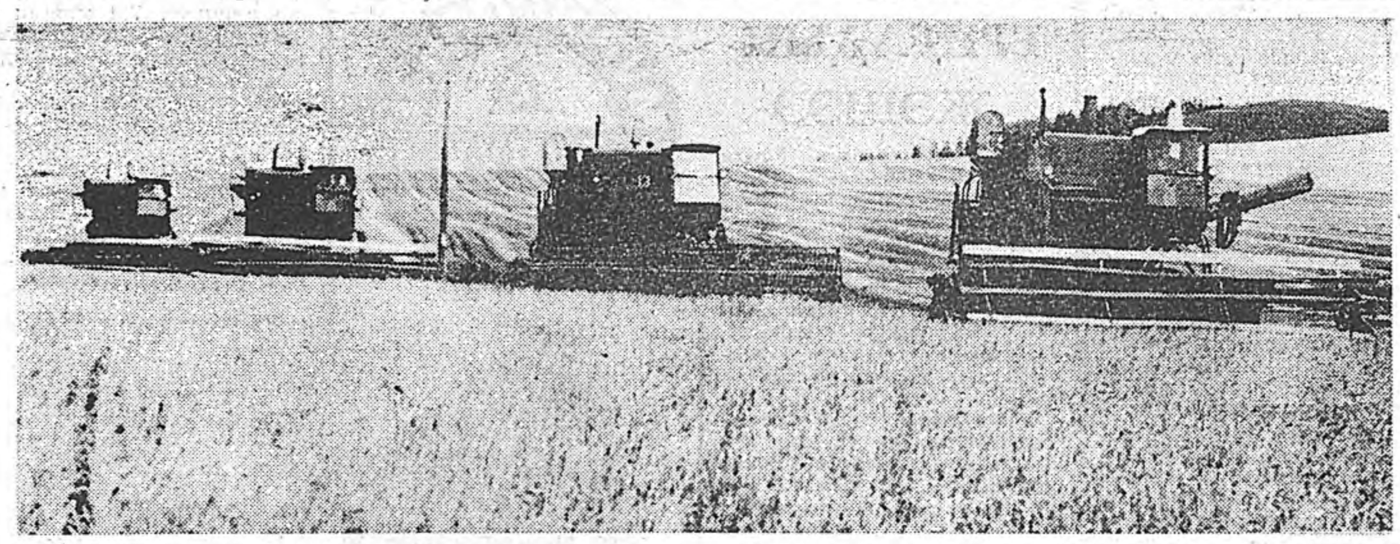
КОМБАЙН БҮХЭНИИЕ ХОЁР ХАЛААНДА ХҮДЭЛГЭХЭ!

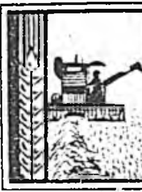
Түнхэнэй районой Саянай совхоздо 1300 гектар дээрэ ороohото ургамалнууд таригданхай юм. Загдын, Охор-Шэбэрэй, Жэмhэгэй таряалангуудта нилээд hайн ургаса байгша ондо гаранхай. Гектар бүриhөө эндэ 18—20 центнер ороohо сохигдоно. Бүхы механизаторнууд халаанайнгаа даабаринуудые үлүүлэн дүүргэнэ. Эрхимээр хүдэлэгшэдэй тоодо комбайнер Федор Елисеевич Мартынов. Халаанайнгаа нормые тэрэ 170—180 процент дүүргэдэг байна. Амжалтынь нүхэсэл гэхэдэ, түрүү механизатор нүхэдтэеэ хамта техникэ заhабарилгада өөрөө хабаадажа, комбайнаа ехэ hайнаар бэлдэдэ ха юм. Мүн дүй дүршэлынхье горитой болоо гээшэ ааб даа. Сагай уларилай ямаршье үедэ хадалиг эгсэ газарнуудта өөрынгөө онгосые haaдгүй ябуулжа, эрхим ундэр бүтээсэ түйладаг. Энэ хүмнай залуу механизаторнуудта ехэ анхаралтайгаар хандажа, туhатай зүбшөөл заабари үгэхөөр хэзээдэшье бэлэн байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ф. Е. Мартыновай hургаhан Ю. Нефедьев, Г-Ж. Барьбуев, Б. Гыргенов, С-Д. Балданов, М. Убушеев; комбайнууд ороohо хуряалгын үедэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ТАРЯ ХУРЯАЛГА 83

ХУРДАНДАА ОРОО

Ажахын алишье hалбарида харюусалгатай халуун хүдэлмэриин үдэрhөө үдэртэ таhалгаряагүйгөөр ябуулагдажа байбашье, мүнөө таряалан дээрэ ургасын хуби заяанай шиидхэгдэжэ байhан газартал гол хүсэмнай табигданхай, бүхы анхаралнай тиишэ хандуулагданхай гэхэдэ алдуугүй.

Энэшье гайхалтай бэшэ. Нэгэдэхеэр, ургасые түргэнөөр, гээлтэгүй хуряажа абаха талаар Мухар-Шэбэрэй районой механизаторнуудай үүсхэл уряа манай хүнүүдэй ажалай эдэбхиие улам бадаруулба. Хоёрдохеёр, ороohо таряан гээшэмнай ажахы бүхэнэй алтан баялиг, hүр hүлдэ гэжэ тоологдодог бшуу. Таряа hайнаар ургуулжа, тэрэнээ гээлтэгүйгөөр хуряажа абаал haa, ажахын жасада мүнгэн олзо ехээр ородог, адууhа, малайшье эдихэ юумэн элбэг болодог, хүн зоной стол дээрэ эдеэ хоолшье дэлбэрдэг ха юм даа.

Тиимэhээ мүнөө манай совхоздо гансашье поли дээрэ хүдэлжэ байhан таряашад, механизаторнууд бэшэ, мүн бүхы хүн зомнай ургасаяа хайшан гээл haa түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абахамнайб гэжэ бүхы hанаа сэдьхэлээ хандуулна.

Манай эндэ hүүлэй жэлнүүдтэ сагай уларил таарамжагүй муу байжа, хэдэн жэлдэ таряанай ургаса бирагүйшэг байгаа юм. Харин байгша ондо бүхы таряалан дээрэмнай яhала бараг hайн ургаса гараа гэжэ хэлэхээр. Даб дээрэ хаража үзэхэдэ, ехэнхи шэниисын, хара таряанай ургаса гектарай дунда зэргэдэ 11,5—15 центнер ороohон абтахаар хараалагдана. Хэрбээ зарим таряае мүндэрэй сохёогүй haaнь, ургаса бүришье дээшээ байха бэлэй. Гэбэшье манай эндэхи гол түлэб элhэлиг хүрьhэтэй, хуурай хада гүбээ газартай нютагта энээниие муу бэшэ ургаса гэжэ тоолохоор. Юуб гэхэдэ, нёдондо гектарай 7,5—8 центнер ургаса абтаа hэн.

Эгээл тиимэhээ мүнөө хүнүүлэй, урма зориг нилээд дээгүүр, ургасаяа hайнаар, түргэнөөр хуряажа абаха эрмэлзэлынь ехэ байна бшуу.

Гадна муу бэшэ ургасын абтажа байhанай үшөө нэгэ эрхэ нүхэсэлынь юуб гэхэдэ, зарим бригадануудай энэ жэлдэ хамтын подрядай гуримда орожо, шэнэ ёhоор хүдэлнэ гээшэ. Тэрэнэй ашаар үнгэрhэн хабарай тарилгаhаа хойшо тэндэхи ажалай эмхидхэлдэ шэнэ түрүү юумэн нэбтэрүүлэгдэжэ, хүнүүдэй хүдэлмэридэ хандасань урдынхиhаа ондоо болоо.

Эдэ бүгэдын ашаар таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэри эгээл таатай болзор соо, шанартайгаар бүтээгдэжэ, hайн ургасын үндэhэ hуури табигдаа ха юм. Жэшээнь, үнгэрэгшэ хабарhаа ехэнхи газартамнай хүрьhэ хамгаалха системэ гүйсэд нэбтэрүүлэгдэбэ. Сэбэр болон намарай паар плоскорезүүдээр элдүүрилэгдээ. Культиватор борной шэрэгдэжэ, газарай буртаг үбhэн сэбэрлэгдээ, хүрьhэниинь зөөлэрүүлэгдээ.

Бүхы хүдэлмэрээ сат сооно, шанартайгаар бүтээхэ талаар ажахын нэгэдэхи тракторна бригада (бригадирынь Ю. А. Протопопов) бүхы талаhаа hайн жэшээ харуулаа, бултанhаа дээгүүршье ургаса ургуулаа гэжэ тэмдэглэхээр. Мүнөө эндэхид таряа хуряалгаяашье эмхитэй hайнаар ябуулна.

Байгша ондо совхоздо 5050 гектарта ороohото ургамалнууд хуряагдажа абтаха байна. Тэрэнэй 2000 гектарынь шэниисэ, мүн тэды шэнээниинь хара таряан, бэшэниинь гэршүүхэ, обёос.

Бүхы дээрэнь 60 мянган центнерhээ бага бэшэ ороohо таряа суглуулжа, 3 мянган центнер таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ, үрэhэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хааха байнабди. Таряалан дээрэ хамтадаа 35 комбайн хүдэлнэ. Тэдэнэй 15-ниинь жаткаар таряа амяарлан хададаг. Нүгөөдэ 20 комбайн баал суглуулжа сохино, сэхэ хуряана. Һүүлэй мэдээгээр ажахыда 3.300 гаран гектарай таряан баал болгогдоо. Тэрээнэй хахадhaa схэнхинь суглуулагдажа сохигдоо, 800 гектар сэхэ хуряагдаа.

Бригадануудай дундаhaа нэгэдэхи бригадынхид эгээл ехэ таряа хадаад, хуряагаад, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эндэхи түрүү комбайнернууд Сергей Морозов, Николай Гатаулин, Николай Главинский гэгшэд hүүлэй табан хонот тус тустаа 175—180 гектарай таряа хадаад, социалис мүрысөөнэй гуримай ёhоор совхозой дирекци, парткомой, профкомой дамжуулгын улаан тугхануудые абаhан байна.

Энэ жэлдэ ургаса хуряалга дээрэ ипатовска онол арга хэрэглэжэ, бүхы техникээ томо томо бүлэгүүд болгон тусхай комплекс гэхэ гү, али звенонуудые эмхидхээбди. Жэшээнь, нэгэдэхи бригадада үнинэй комбайнер В. Ю. Неделяевай хүтэлбэрилгэ доро 6 комбайнтай таряа хадалгын звено бии болгогдоо. Энэ звено хүдэлмэриин 20 үдэр соо 1600 гектар ургаса баал болгохо уялга абанхай. Тэрэниинь 6 комбайнтай звено (ахалагшань А. Г. Самойлов) баhал тэды үдэр соо хуряажа абаха юм. Бусад бригадануудташье мүн лэ хадалгын, хуряалгын иимэ звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Хаа яа хура бороогой орожо, бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулаашье haaнь, бүхы таряагаа сентябриин 26—28 болотор хуу хуряажа абаха гэжэ манай механизаторнууд шармайн оронхой. Баал суглуулан сохидог комбайнернуудай дундаhaа А. Д. Кузьминэй хүтэлбэрилдэг агрегат мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Тэрэ туhалагшатаяа хоюулан 700 гаран центнер таряа бункерhaa гаргаа.

Түрүүшын 100 шахуу центнер ороohон бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаба.

Б. ДАРМАЕВ,
Хяагтын районой «Пограничный» совхозой парткомой секретарь.

ҮБҺЭШЭДЭЙ ЗВЕНОНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ХҮН БҮХЭНЭЙ 317 ЦЕНТНЕР...

«Улаан Туяа» совхозой Р. Н. Жамбаловай хүтэлбэрилдэг түсэбөө тон богони болзор соо дүүргэhэн тэжээл бэлэдхэгшэдэй бригада ажалай 12 үдэрэй туршада 3800 центнер I—II классай шанартай үбhэ hүрилжэ абаа.

Үбhэ хуряалгадаа эртээнhээ түгэс бэлдэhэн бригадын гэшүүд хура бороогүй үдэрнүүдтэ онсо бүтээсэтэйгээр ажаллаhан байна. Хорин хүнhөө бүридэhэн энэ коллектив 3720 центнер үбhэ hүрилхэ түсэбөө 280 центнерээр үлүүлээ, Эндэ дүршэлтэй шадамар механизаторнууд олон. Жэшээлбэл, Цырен-Доржо Сандаков, Бадма Жамаганов, Андрей Дамдинов, Баян Цыбиков, Цырен-Доржо Дониров, Цырен Доржиев гэгшэд үдэр бүри нормоёо 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тинхэдэ байгша ондо механизаторай мэргэжэл шудалhан Базар-Гуро Бороев, Дондок Бодиев, Жаргал Жамбалов гэгшэд аха нүхэдэйнгөө хүтэлбэри доро яhала амжалтатай ажаллана.

Энэ бригадада гурбан хүндэ, МТЗ түхэлэй табан трактор, бухал табиха хоёр түхеэрэлгэ, гурбан косилка, тармуур даалгагданхай. Үбhэшэд участок бүхэнэйнгөө үбhые хуряажа дүүргэhээр лэ hүринүүдээ хорёолдог заншалтай. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула эдэнэр шиигтэйшэг үбhөө hүргаар армаг дээрэ соможо, hалхитуулан хатааhан байна. Мүн энэ жэлдэ бэлэдхэгдэhэн үбhэнэйнь диилэнхи хубинь малай гүүртэнүүдэй, хонидой отарануудай үбэлжөөнэйнь бэйрадахи хашаа соо hүрилэгдэhэн юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ үбhэшэд hүүлшынгээ гектарнуудай ургаса хуряажа байнхай.

Н. ДОРЖИЕВА.
Ярууна.

ДААБАРЯА ДҮҮРГЭНХЭЙ

«Восточные Саяны» колхозой намаг налхида, дошо болдогто дарагдаhан, оньhон машина, техникэ үргэноор хэрэглэхын аргагүй Хоймороой сабшалан даажа абаhан Таhархайн отделениин үбhэшэд бүхыдоо 5500 центнер үбhэ hүрилхэ түсэбтэй юм. Тиигэжэ эндэ морин косилкатай гар хажууршадай юhэн звено байгуулагдаа бэлэй. Эдэ коллективүүдые аха дүү Николай, Аральжин, Дугаржап Ардановууд, тэдэнэй эгэшэ Бизья Арданова, аха, эгэшэнэр Даша, Дулма Банчиковууд, Владимир Хусаев, Николай Попов, Виктор Пермяков гэгшэд хүтэлбэрилhэн байна.

Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье haaнь, үбhэшэд бүхы арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэжэ, ехэхэн тэжээл бэлэдхэжэ абаа. Тодорхойлбол, тэжээл бэлэдхэгшэдэй звенонууд бүхыдоо 5991 центнер үбhэ hүрилжэ, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэhэнээ мэдээсэбэ.

Һүүлэй дүнгөөр Аральжин Ардановай звено 1074 центнер үбhэ hүрилөө. Тинхэдэ Николай Ардановай хүтэлбэрилhэн коллектив даабаряа 90 центнерээр үлүүлээ юм.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэн.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

ОРЕНБУРГ. Саракташска районой Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряашад габшагай шангаар хүдэлжэ, түсэбhөө гадуур мянган тонно ороohо элеваторта эльгээгээ юм. Эндэхи бүхы механизаторнууд хамтын подрядаар хүдэлдэг. Мүнөө жэлдэ эндэ ороohо таряаниинь газартаа нэнгэжэ унашаhан, хүрмэлдэшэhэн байгаа юм. Механизаторнууд ороohоной эшэ үргэхэ тусхай түхеэрэлгэнүүдые комбайнуудтаа тодхожо, үндэр бүтээсэ түйлажа шадаа.

СИМФЕРОПОЛЬ. Крымэй тусхай шэглэлтэй ажахынуудта сэхэ плантацинууд дээрэ овощ илгагдана. Энээнэй hүүлээр овощой зарим хубинь худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ зариманиинь болбосоруулгын предприятинуудта эльгээгдэнэ. «Гвардейский» совхоздо ехэ ашаанай платформонууд дээрэ овощ илгалга эмхидхэгдэнхэй.

КУСТАНАЙ. Сагай уларилай орёо хүшэр эрхэ байдалда «Карасуский» совхозhoo П. Вольфын даадаг звеногой механизаторнууд ороohо хуряалга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ түйлана. Гурбан «Нива» комбайнууд тус тустаа сүүдхэ бүри 600—700 хүрэтэр центнер ороohо сохино. Энэнь хоёр даабаритай адли юм.

Техникэ шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, амжалта түйлана. Ороohо зөөлгэ дээрэ порционно арга хэрэглэгдэжэ, машинануудай хии haaтаха ушарнууд болюулагдаа.

Казахстанай ороohоной полинууд дээрэ хэдэн мянган механизаторнууд болон жолоошод түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлнэ. Һүүлшын 100-гаад мянгадахи гектарай ороohон сохигдоно.

ЗАКАТАЛЫ (Азербайджанай ССР). К. Марксын нэрэмжэтэ колхозhoo О. Набиевай даадаг хуряалга-зөөлгын звено индустриальна арга технологёор кукурузаарижа ургуулаа юм. Мүнөө гектар бүриhөө 120 центнер хүрэтэр алтан шаргал буурсагууд суглуулагдана. Түрүү коллектив мүнөө жэлдэ гүрэндэ ороohо худалдаха талаар хоёр жэлэй даабари дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Республика дотороо кукуруза эгээл ехээр тарижа ургуулдаг Закатальска районой бүхы ажахынуудта индустриальна арга технологи хэрэглэгдэнэ. Кукуруза тарижа ургуулха, хуряаха бүхы хүдэлмэри оньhон аргаар дүүргэгдэдэг, гербицид ехээр хэрэглэдэг, ургамалнуудые элбэг ехээр утэгжүүлдэг юм. Тиигэжэ эндэхи олонхи ажахынууд гектар бүриhөө 100 ба тэрээнhээ дээшэ центнер ороohо суглуулна.

Мүнөө жэлдэ республика дотор ороohон болгогдохо кукурузын таряалангай талмай хоёр дахин үргэдхэгдөө юм.

ЭЛИСТЭ. Ургаса хуряалга дээрэ халаанай даабариие хоёр-гурба дахин үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ Хальмагай олонхи таряашадай үдэрэй гурим болонхой. Тиигэбэшье А. Волковой, И. Коробовой, В. Долонтаевай комбайнууд дээрэ дамжуулгын Улаан вымпелнүүд ходо намилзадаг. Тэдэнэр «Сибирягуудайнгаа» бункернуудhaa үдэр бүри 36 тонно хүрэтэр ороohо тушаана. Совхозуудай коллективүүд хуряалгын болзорые хороохын түлөө мүрысэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ ПРИКАЗ

1983 оной сентябриин 27. № 231. Москва хото.

АЛВА ХЭХЭ БОЛЗОРОО ДҮҮРГЭҺЭН СЭРЭГЭЙ АЛБАТАДЫЕ 1983 ОНОЙ ОКТЯБРЬ-ДЕКАБРЬ ҺАРАНУУДТА СССР-эй ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДҺЭЭ ТАБИХА ТУХАЙ, МҮН СЭРЭГЭЙ БОДОТО АЛБАНДА ЭРХЭТЭДЫЕ ЭЭЛЖЭЭТЭ ГУРИМААР ТАТАХА ТУХАЙ

«Бүгэдэ нийтын сэрэгэй уялга тухай» СССР-эй хуулитай зохилдуулан, захирхамни:

1. Сэрэгэй бодото алба хэхэ болзороо 1984 оной январиин 1 болотор дүүргэхэ сэрэгэй албатадые 1983 оной октябрь-декабрь hарануудта Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай ба дотоодын сэрэгүүдhээ запаста табиха.

2. Сэрэгэй алба хаагшадай запаста табигдаhантай дашарамдуулан, тус приказай нэгэдэхи пункттай зохилдуулжа, албанда татагдаха үдэр хүрэтэр 18 наhатай болоhон, татагдаха болзоройнь хойшолуулагдахагүй эрхэтэдые, тэрэшэлэн таталгын хойшолуулагдаhан болзоройнь дүүрэhэн аха наhанай эрхэтэдые Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай ба дотоодын сэрэгүүдэй бодото албанда татаха.

3. Энэ приказые бүхы ротонуудта, батарейнүүдтэ, эскадрильнуудта, корабльнууд дээрэ соносхохо.

СССР-эй оборонын министр,
Советскэ Союзай Маршал
Д. УСТИНОВ.

ТААБХА— ЁРДОХИ ЛЭЭМЭН

...hэшо хүдөөгэй таряаша зон хартаабхые ...удаадахи хоол гэжэ тоолодог, тэрэнээ ...газарта тарижа, hайнаар ургуулаад, мон... гээнгүй хуряажа абадаг байhан гээ... хоолдо оруулагдаха, малай тэжээл ...хартаабхын удха шанар мүнөө бү...

...майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэ... СССР-эй Эдеэ хоолой программа дотор ...элбэгээр ургуулжа, эрхим шанартай... гээлтэгүйгөөр абаха, энэ продукцяар хүн ...hайнаар хангадаг болохо тушаа ехэхэн хэм...дэхээр хараалагданхай. Сибириин, ...илангаяа БАМ-ай барилга шадарай рай...налые ехээр ургуулжа, байра дээрэнь ...hайнаар тэндэхи хүн зониие гүйсэд хангадаг ...табигдана.

...нүүдтэ манай республикын олонхи колхоз, ...хартаабха тарилгые эрид үргэдхөө. Хэр... онуудайхитай сасуулбал, ажахынуудай ...хоёр дахин ехэ газарта хартаабха ур..., байгша ондо бүхыдэнь 125—130 мянган ...хуряаха, 41 мянган тоннohoo бага бэ... худалдаха гэжэ республикымнай таряа...нууд социалис уялганууд соогоо бэшэн...

...технологи үргэнөөр нэбтэрүүлэн, агро...нуудые наринаар сахижа, олохон кол... эрхим бригада, звенонууд жэл бүри энэ ...баян ургаса абадаг. Жэшээнь, энэ урга... hайн, органическа болон минеральна ...газарта, дээдын шанартай үрэhэ хэ...тарьяад ургасынь хойноhoo наринаар ...Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Бэшүүрэй, ...Үдын районуудай зарим ажахынууд ...элбэг ехэ ургаса хуряана. Илангаяа ...звенонуудые хамтын подрядай гуримда ...ажалай түлөөhые хуряажа абаhан ур...дэг болоhоной hайн аша үрэнь эли бо...лоо.

...Баргажанай районой Шитханай ...Орловой, Хориин районой Дээдэ-Таилсын ...Умновой, Кабанскын районой «Шергин... М. Е. Оскорбинай, Хяагтын районой ...В. Н. Ефремовэй, И. Б. Чимбее... түрүүшүүлэй звенонууд таряалангай гек...—130 гаран центнер хартаабха абажа ...жэлдэ гектар бүриhөө 156 шахуу цен... хуряаhан Бэшүүрэй районой Дзержинскиин ...суута хартаабхашан А. П. Паньков ...муу бэшэ ургаса хуряана.

...ахада, диилэнхи районуудта нёдондо... «хоёрдохи хилээмэнэй» ургаса зарим тэ... хүлеэгдэнэ. Тиимэhээ республикын ...бүхы ургасаяа саг соонь гээлтэгүйгөөр ..., гүрэндэ хартаабха тушааха түсэбөө ам...дүүргэхэ, мүн бэлэдхэлэй, худалдаа най...нуудта, хүн зондошье энэ продукци ...даха аргатай. Мүн ерэхэ жэлэй тарил... үрэhэ хүрэнгэ бэлдэхэ, гадна хартааб...луулжа, холимол силос болгоод, малда, ...нуудта hайса эдюулхэ, энээнhээ талха та... боломжо ажахынуудта ехэ бии. Энэ ...дотор 38 мянган тоннohoo бага бэшэ ...hолоомо болон ногоон тэжээлтэй ...hайн силос дараха, тэрэниие гахай..., тиигэжэ 10 мянган тонно таряа алмаха ...

...районуудта хамта дээрээ 15,5 мянга га...гдаhан хартаабха богони болзорто мал...тэй. Энэмнай хүнгэн бэшэ зорилго. ...түргэнөөр хуряажа, саг соонь томо, ..., шабар шоройhoонь дары сэбэрлээд, ...лэй пунктнуудта ашажа ябуулха, үрэ...галха, заримыень холимол силос бол... мүнөөдэрэй шухалын шухала хүдэл...лоно. Илангаяа hүүлэй үдэрнүүдтэ тү... хүйтэнэй захын үзэгдэжэ, хаа хааhагүй ...байхада, хартаабха малталгые эрид хур...

...ниие саг соонь түргэнөөр, hайн ша... абаха арга боломжо, хүсэншье бии. ...совхозуудта хартаабха хуряалгын хүсэ ...болон бусад хэрэгтэй техникэ хү... ажахынуудта хартаабха томо, жэ... сэбэрлэхэ оньhон түхеэрэлгэнүүдшье тод... хуряалгада, илангаяа хартаабха мал...саахаар тусхай дунда болон дээдэ hур... мянган студентнэр, hурагшад ажахы... хүдэлжэ байна. Мүн хүдэлмэришэдэй ...городуудhaa үдэр бүри шахуу олон зуу..., алба хаагшад гаража, хартаабха, ...

...зүбөөр элсүүлэн эмхидхэжэ, бии бай...нуудые гүйсэд хэрэглэн, таряалан ...хуу сэбэрээр, заахашье гээлтэгүй... колхоз, совхоз бүхэнэй дайшалхы ...хамаг хаба шадалаараа хабаадаха, ...шиидхэлсэхэ гээшэ баhал тэндэхи ...уялга, нэрэ хүндын, үнэн hэшхэлэй ...

..., хартаабхын, овощой ургаса хуряал... хамта үбhэ тэжээл бэлэдхэлгые зэргэ ...боложо, тон шахардуу байдалай тохёол... түрүү ажахынууд бүхы арга хүргы... гуримтайгаар хүдэлнэ, амжалта түй..., Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Загарайн, ...Хяагтын районуудай колхоз, совхозууд бүхы ...35—57 процентыень хуряагаад байнхай. ...ургасаньшье муу бэшэ, гектарай дунда ...центнер абтана.

...Баргажанай, Яруунын, Хэжэнгын, ...районууд ахир бага ургаса абаха мүр... малтаха хүдэлмэриие ехэл ааляар ябуул...ахынуудта хартаабхынь оройдоол 15—20 ...малтагдаа. Загарайн, Түнхэнэй, Улаан...ын районуудта хуряагдаха ургасань ...ажахынуудта хартаабхые ондоо урга..., шэмэтэй силос дараха хэрэг тоогдо...

...удаадахи хоол гэдэг үнэтэй сэнтэй ...ургасые түргэнөөр, сэбэрээр, гээлтэгүй... абаха, гүрэндэ худалдаха, үрэhэндэ хаа... силос болгон дарахын тула энэ хүдэлмэриин ...шангадхаха гээшэ ажахынуудай хүтэлбэ...тэдэй, партийна, профсоюзай, комсо...нуудай үдэр бүри анхарха шухала .... Илангаяа хартаабха малталгада хү...нүүдэй ажалда таряа хуряагшадайхиhaa ...гүй халуунаар хандаха, тэдэнэй дунда ... үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, дүнгүүдыень ...харуулжа байха, түрүүшүүлые зүбөөр ....

...Ургасаяа саг соонь hайнаар хуряа... продукци гүрэндэ худалдаха, тэрээгээр ...хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, ...элсүүлэн хүдэлэел.

... хартаабха хуряалгын комбайнуудые ... хүдэлгэхэ, мүн гараар малтадаг хүнүү... зүбөөр эмхидхэхэ, суглуулhан ургасыень ...абаха тон шухала. Тэндэ хүдэлжэ байг... эдеэ бэлдэжэ үгэхэ, тэдэнэй амарха нүү... табиха, үдэшэ үглөөниинь хүнүүдые ..., асарха транспортаар хангаха асуу...hайнаар шиидхэхэ байна.

... килограммшье хартаабха хаягдаха, ...орхигдохо, гээлтэдэ оруулагдаха, абтаhан ...удаан хэбтүүлэгдэжэ, хүйтэндэ хүлдөөгдэ... ёhогүй.

...сэhэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй обкомой административна органуудай таhагые даагша Кондрат Афанасьевич Калашников Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотоор шагнагдаба.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА һУНГАЛТА

ХАРЮУСАХА ХЭРЭГЭЙН ОЛОНШЬЕ һАА...

Анаагай совхозой Буламай отделениин партийна эхин организациин тоосоото һунгалтын суглаанай болохо үдэр эртэлэжэ, ажахын партномой секретарь Ю. Ж. Дашиевтай тэндэхи малшадай түрүү байрануудаар, хадагдажа байһан таряанай полинуд дээгүүр ябабабди. Ажалай журам бэхижүүлхэ, ажалай коллективүүдэй хүмүүжүүлхэ үүргые, коммунистнуудай түрүү ябаха уялгые дээшэлүүлхэ, ажахыгаа ашаг олзотой болгохын тула бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ гэхэ мэтын һонирхолтой асуудалнуудаар һанал бодолоо хубаалдаһан байхабди.

...Үдэшын долоон саг. Отделениин коммунистнууд заагдаһан болзортоо суглаанда бултадаа шахуу ерэбэ. Тус партийна организаци 34 гэшүүдтэй. Олонхинь хүдөө ажахын элдэб һалбаринууд дээрэ хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда арбан хоёрынь — хонишод, мал адуулагшад, долоонинь — механизатор. һаалишад В. Алсаев, А. Содномова, мал адуулагшад А. Цыбикжапов, С. Цыбикжапова, хонишод Р. Гармаев, С. Цымпилова, механизаторнууд Ш. Мархюев, С. Цыремпилов болон бусад эрхим һайнаар ажалладаг солотой. Олондо һайн жэшээ харуулдаг, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг коммунистнууд юм.

Тоосоото үедэ партийна эхин организациин хүтэлбэри доро яһала гэмгүй үрэ дүнтэй хүдэлмэри хэгдээ. Гүрэндэ һү, мяха тушааха түсэбтэ даабаринууд дүүргэгдэһэн байна. Ниитын эдүүлгэ малда бардам хүрэмөөр тэжээлнүүд бэлэдхэгдэһээр һэн. Энэ хэрэгтэ партиин гэшүүд луговодууд Д-Ц. Дондоков, А. Жапов гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ. Тэдэнэй хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэлгын звенонууд амжалтатайгаар хүдэлжэ, даабаряа дүүргэнтүү байна. һүрилгэдэһэн үбһэнэйнь шанар нёдондоһоо орходоо холо һайн. Бороодо соходуулан үзэгдэдэг, бурьба, гутаагүй.

Политическэ гэгээрэлэй үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй туршада бүлтэ шахуу коммунистнууд партиин ябуулга байгаа политикые үзэбөөр ойлгожо, программада ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор үнгэргэдэг байһан. Энэ талаар пропагандист, коммунист Ц. Д. Жамбалова хүдэлмэрине онсо тэмдэглэн магтамаар.

Отделениин коммунистнуудай хүсөөр дунда һургуули дүүргэхэеэ байһан, мүн сэрэгэй уялгата албанһаа табигдажа, нютагаа бусажа ерэһэн залуушуулай дунда ойлгууламжын горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Тэдэниие ажалай шэнэ халаан болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ гэжэ партбюрогой секретарь Б. Н. Базаровай элидхэл дотор хэлэгдэһэн байна.

Коммунистнууд луговодууд А. Жапов, Д-Ц. Дондоков, хонишод Ц. Будажапов, С. Цымпилова, мал адуулагша А. Цыбикжапов, ажалай ветеран Д. Дамбаев, отделениие эрхилэгшэ Ц. Жамбалов, совхозой директор Б. Цыбиков болон бусад элидхэл зүблөөн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

— Хужарта гэжэ газарта Михаил Гындегнов Ракша Цыбиков хоёртой суртаа луговодор хүдэлнэб. Даажа байһан газарнай ехэ даа. Аяар 500 шахуу гектар болоно. Тэрэнэйнгээ хурьбыень һайжаруулхын, ургасыень дээшэлүүлхын тула түрэхэн ажал хэрэй туршада хүдэлмэри хэнэбди. Гэбшье һаһанда хүрэмөөр ургаса абтанагүй. Юундэб гэхэдэ, ганса манай участокта бэшэ, мүн ондоо тээгүүршье сабшалангай урданай һубаг, ханаабууд хуушараа. Тэдэниие шэнээр малтаха гү, али бүри ойрын сагта заһабарилха хэрэгтэй. Тингээд хадаа ногоо ургуулжа шадахабди.

Нийтын гурим эбдэгшэдтэй, гүрэнэй зөөридэ гар хүрэгшэдтэй эрид шууд тэмсэхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай янза бүриин суглаан, зүблөөн дээрэ үгэ хүүр ходо дабтагдадаг болонхой. Хэды шүүмжэлэй гарабашье һаань, үнэндөө тэрээгээр ямаршье хэмжээн абтанагүй. Үнөөхил дутагдалнуудынай дайралдаһаар л байдаг, — гэжэ А. Жапов тэмдэглэһэн байна.

— Хонишон хүн һэн тулаа өөрынгөө ажал хэрэг тухай, саашанхи зорилго тухай зарим тэды тэмдэглэн дурдаһуу. Хонин бүриһөө хурьга, толгой бүриһөөнь 3,2 килограммһаа бага бэшэ ноохо хайшалан абаха гэжэ манай гол зорилго болоно, — гэжэ С. Цымпилова хэлэнэ. — Энэ хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула хамаг хүсэ шадал зорюулагдана. Мүнөө манай байһан гэр сааханшье бороогой орохотой сасуу дуһаалшана. Иимэ байдал бэшэ болгохо, бригадануудай дээгүүр үзэгдэдэг гэшэ.

— һүүлэй үедэ залуушуулнай олоороо түрэл нютагаа үлэжэ, эхэ эсэгынгөө орондо хүдэлдэг болобо. Энэмнай тон һайшаалтай хэрэг мүн. Тэдэниие ажахынуудай талаар һайнаар хангаха, шэнэ гэр бүлэ болоһон тубхинэхэдэнь, тубхын түрүүндэ байһан гэр бариха гэхэ шухала. Гэхэ зуура Буламдамнай байрын гэрнүүд даншье һаа үсөөгөөр бодхоогдоно, — гэжэ коммунист Д-Д Дондоков элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. — Манай отделениин үйлэдбэриин гол һалбари хадаа хони үсхэбэрилгэ болоно. Зүгөөр хонин бүриһөө түл абадаг хүнүүднай гэхэдэ А. Дондокова М. Б. Балсамбуева хоёр болоно. Зуутан солотониие олошоруулхын түлөө тэмсэл ябуулха хэрэгтэй.

Отделениин ажалшадай һуудал байдал һайжаруулха талаар ушардаг дутагдалнуудые лажа усадхаха тухай тоосоото элидхэл соо тон багаар хэлэгдэһэн байна. Энэ тосхондо хэдэн жэлэй туршада бани худэлмэрин. һүүлэй үедэ наймаадагша болохо хүнэй олдоогүй дээрэһээ Буламай магазин хаагдашанхай. Шухала хэрэгтэй эд бараагаа, эдеэ хоолоо зүйлнүүдые худалдан абахын тула холо оршодог тосхон хүрэх ошохо баатай болоо. Энэ асуудалаар хэндэ хандаха ёһотой? Тиихэдэ фельдшерэй һаба үгы байнанаа болоно, эндэх медпункт худэлнэгүй.

Тоосоото элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд эдэ мэтын ехэ, баха дутагдалнуудые лажа усадхаха тухай һанамналаа, дурадхалнуудые оруулба. Партийна организаци хадаа гансал үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэлгэээр ажал ябуулгаа хизаарлаха бэшэ, мүн хүн зоной ажаһуудалай хэрэгпэмжые хангалга, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэри тушаа анхаралаа ехээр табиха хэрэгтэй.

Тоосоото һунгалтын суглаан хэлсэгшэдэй асуудалаараа зохихо тогтоол батлан абаа. Партбюрогой шэнэ бүридэл һунгагдаба. Тэрэнэйнь эмхидхэлэй заседани болоно, Б. Н. Базаров дахинаа секретаряар һунгагдаһан байна.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.
Хоринн район.

МАЛ АЖАЛ — онсо тухала һалбари

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ ДАБШАҺААР

Район дотороо Бэшүүрэй совхозой түбэй һү һаалиин фермын коллектив ажал хэрэгээрээ суурхаһаар үнинэй. Бүри хэдэн жэлэй урда тээ эндэхи һаалишад, үхэршэд өөрынгөө ажахыһаа гадуур хүршэ байдаг Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский» колхозой Хуушан Заганай һү һаалиин фермын малшадые социалис мүрысөөндэ урижа, зунай элдин һайхан бэлшээриин хаһада сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ тушаа хэлсээ баталһан юм. Эдэ хоёр түрүү коллективүүдэй хоорондо мүндэлһэн һайшаалта үүсхэл һаалишад, үхэршэдые саашань улам ехээр эдэбхижүүлһэн байна.

Мүнөө үедэ энэ үүсхэл өөрынгөө һуурине батаар эзэлэнхэй. Бэшүүрэй совхозой түбэй фермынхид даалгагдаһан үнеэдэйнгээ ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхын түлөө оролдоһон зандаа. Һаяхан энэ коллективые хүтэлбэрилдэг Анна Григорьевна Сахароватай ажал дээрэнь уулзажа, эдэнэрэй хэжэ байһан хүдэлмэреэрнь, урдахи зорилгоорнь һонирхожо абаабди, фермын байра байдалтайнь танилсаабди.

— Хориин районой малшадай зунай сагта һү ехээр һааха гэһэн уряае манай һаалишад, үхэршэд, тугалшад халуунаар дэмжэжэд, өөһэдөө район дотороо социалис мүрысөө үүсхээ һэн. Бидэнэрэй гаргаһан энэ хандалгые колхоз, совхозуудай малшад, зооветмэргэжэлтэд халуунаар дэмжэһэн байна, —гэжэ Анна Григорьевна хөөрөөгөө эхилнэ. —Энэ хугасаа соо коллективээрээ һаамхай үнеэн бүриһөө дундa зэргээр 1 мянган килограмм һү һааха, нигэжэ бүхыдөө хоёр мянган центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ байнабди. Жэшээлхэдэ, июнь һара соо фермээрээ 500 центнер һү абаха даабаритай һаа, тэрэнээ 63 центнеэрээр үлүүлээбди. Июлиин, августын түсэбүүд мүн лэ дүүргэгдэнхэй. Һү һааха сентябрь һарын уялга үлүүлэгдэхээр хараалагдана. Эгээл мүнөө үедэ сүүдхэдэ үнеэн бүриһөө арбаад килограмм һүн абтана, — гэбэ.

Түбэй фермынхид һү һааха, гүрэндэ тэрэнээ худалдаха түсэбүүдээ жэл бүри амжалтатай дүүргэдэг юм. Эдэнэр нагаад, ямар арга хэрэглэһэндээ иимэ үрэ дүн туйланаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, эндэ ажалай эмхидхэл, һаалишадые шэлэжэ табилга, тэдэнэрэй дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын хүдэлмэри, ажалай журам наринаар сахилга гэхэ мэтые онсолон тэмдэглэхээр. Хоёрдохёор, фермые даагша нүхэр Сахаровагай өөрынь хүмүүжүүлхы ехэ үүргэ һаалишадай амжалтада аша туһа болодог байна.

Эртэ үглөөгүүр зургаан час болоогүй байхада Нарин-Заганай зуһаланай байрада хүрэхэдэмнай, фермын һаалишад ажалдаа үни хада ерэнхэй үнеэдээ һаажа байба. Эндэхи улаан булан соонь орожо, тоо бүридхэгшэ, мүн лэ лаборантын уялгые дүүргэдэг Мария Цырендоржиевна Дармаеватай золгобобди.

— Үглөөнэй һаам үнихэн эхилээ гү? Фермэдэ хэды һаалишад хүдэлдэг юм? — гэжэ тэрээнһээ асуухадамнай:

— Манайда найман һаалишан ажалладаг. Мүнөө эдэнэр бултадаа ерэнхэй, үнеэдээ һаажа байна. Эгээл эдэ үдэрнүүдтэ малнай таряанай поли дээрэ адуулагдажа, яһала һү һаамынь дээшэлбэ. Коллективэймнай түрүү һаалишан Дулма Гармаевна Гармаева һү һааха үнгэрэгшэ һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргээ һэн. Мүнөө сентябриингаашье даабарине бэелүүлхэ байха. Цыбжидма Базаровна Базарова. залуу малшан, комсомолой гэшүүн Надежда Саможапова гэгшэд амжалтатай ябана,. — гэжэ нүхэр Дармаева тайлбарилна.

— Эндэ эрэшүүл һаалишадаар хүдэлдэг гү? — гэжэ һонирхогдобо.

—Бии даа. Мунко Цыбикович Цыбиков һайн ажалладаг. Энэ хүмнай мүн лэ һү һааха һара бүриингөө даабарине дүүргэдэг юм. Үнгэрэгшэ август һарада тэрэ 65 центнер һү абаха аад лэ 81 центнер һү һаагаа, —гэжэ тэрэ мэдүүлээ һэн.

Энэ багахан коллективэй туйлаһан үрэ дүнгүүдые харахада ехэл урмашахаар. Тэдэнэр һү һааха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые амжалтатай бэелүүлһэн байна. Мүнөө тус фермынхид гурбан кварталайнгаа даабарине үлүүлэн дүүргэхээр хараална. Үшөө юун тухай хэлэлтэйб гэхэдэ, һаалишад һааһан һүеэ тоһоной заводто гансал 1-дэхи сортоор тушаана.

Эдэнэр үнеэдэйнгээ таряалан дээрэ хэды адуулагдаашье һаань, һаамайнгаа урда тээнь бултандань шанаһан талханай зүйл эдюулнэ. Үнеэн бүхэндэ хоёр хүнэг хүрэтэр бардаа үгэдэг нормотой юм.

Үнеэдэй байдаг байра соо орожо, хойто захада хүдэлжэ ябаһан жараад наһатай һаалишан эхэнэртэ дүтэлжэ, ажал хэрэгээрнь һонирхобобди. Энэмнай совхозой түрүү малшадай нэгэн Цыбжидма Базаровна Базарова болошобо.

— Арбан долоо наһанһаа хойшо эндэ малшанаар хүдэлнэб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн соогуур энэл ажалда ябааб. Нарин-Заганай һү һаалиин фермэдэ тон түрүүн ... бүридхэгшөөр, техник-үрэжүүлэгшээр, һүүлдэнь 1970 онһоо хойшо мүнөө болотор һаалишанаар ажалланаб. Урзандa жэлэй февраль һарада наһанайнгаа амаралтада гараа һэм. Теэд бүхы наһаараа шахуу хэжэ ябаһан хүдэлмэреэ орхижо шадахагүй байшооб. Иигэжэ ажахынгаа мал ажалые эрхилэлсэжэ ябаһандаа зол жаргалтайб гэжэ һанагшаб. Энэ жэлдэ намда совхозой дирекци, партком, профком СССР-эй ВДНХ ошохо түлөөһэгүй путевко үгөө һэн. Июнь һарада ниислэл хотоёо хаража ерээб. Ехэл гоё даа, олон юумэ хaраaб, үзөөб. Ажал тухайгаа хэлэхэдэ, үнгэрэгшэ табан жэлдэ һайн хүдэлжэ гараа һэм. Энэшье табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ бэлэйб. Би залуу хүнүүдые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургадаг гээшэб. Бидэндэ жэл бүхэндэ 3—4 хүн ажаллахаяа ерэгшэ. Иигэжэ залуушуулаар адли болошоод, шууялдажа, хүхилдэжэ ябахадам ехэл зохид ха юм, — гэжэ Цыбжидма Базаровна өөрынгөө намтарые тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Мал ажалда залуу кадрнуудые хүмүүжүүлэн һургаха, энэ һалбарине бэхилхэ гээшэ мүнөө үедэ тон ехэ удха шанартай хэрэг мүн. Гансахан энэ фермэ дээрэ залуушуулые хайшан гэжэ хүмүүжүүлдэгыень ойлгожо абаа һэмди. Зунай үедэ эндэхи нютагай дунда һургуулиин ахамад классуудай һурагшад тус фермэдэ һайн дураараа ерэжэ, һаалиин ажалай дүршэлые шудалдаг заншалтай болонхой. Тэдэнэр һуралсалай жэлэй эхилтэр фермэ дээрэ хүдэлхэдөө, өөһэдөө шадабаритайшье болоно, ажахыдаа ехэхэн туһаламжашье үзүүлнэ. Зарим хүбүүд, басагад һаалишадые халан һэлгэжэ хүдэлнэ бшуу.

Энэ жэлһээ эхилжэ, түбэй фермынхид үнеэдээ үдэртэ гурба дахин һаадаг болонхой. Тиигэншьегүйгөөр ехэ һү абахын аргагүй ха юм. Хэнэйшье мэдэһээр үнеэдые һайнаар шобторжо һааха бүринь һүтэй болодог гээшэ. Иигэжэ тэдэнэр зарим малһаа хорёод литр хүрэтэр сагаан эдеэ абана.

Эндэ тул түрэсэньшье дээшээ. Мүнөө дүн хамта хоёр зуу гаран тугал абтаад үнинэй малшан, Ленинэй орденто Зинаида Шоймполовна Шоймполовада тушаагдана. Шэнэ түл гарза хоролтодо оройдоошье оруулагдадаггүй. Гэхэ зуура, эндэ түл абалга баһал өөрынь оншотой. Тэдэнэр тугалай түрэмсөөр нэгэ часай үнгэрһэн хойно эхынь ууpaг эдюулнэ. Хэрбээ эдэнэй шэшээ һаань, ногоон сай үдхэнөөр эдеэшүүлээд уулгадаг, эм дом хэрэглэдэг юм.

Түрүү эдэбхи үүсхэлнүүдые хамагһаа урид дэмжэдэг, ашатай туһатай онол аргануудые һанамжалан хэрэглэдэг, хододоо түрүү зэргэдэ дабшадаг түбэй фермын коллективэй ажал иимэл даа.

Н ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

УРИДЛАЖА ЯБАНА

Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа горитойхоноор оруулха гэжэ шиидэһэн Хурамхаанай районой ажахынуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эндэ һүүлэй үедэ түсэбөө уридшалан дүүргэһэн коллективүүд улам олошорно. Жэшээлбэл, Аргатын совхозой һаалишад гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ даабарине эгсэ дүрбэн һараар уридшалан дүүргэһэн тухайгаа һаяхан мэдээсэбэ. Тус совхоз жэлэй эхинһээ хойшо тоһоной заводто 10 мянган центнер һү тушаагаа. Эдэнэр байгша оной эсэс болотор 500 центнер һү түсэбһөө гадуур тушааха зорилготой.

Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад мүн лэ урагшатай. Үнгэрһэн найман һарын туршада эндэхи фермэнүүдэй коллективүүд бүхыдөө 7201 центнер һү һаагаа. Колхозой һаалишад һү һааха хараалһан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь заабол уридшалхаар эрмэлзэнхэй. Мүнөө эндэхи коллективүүд һү һааха юһэн һарынгаа түсэбые дүүргэнхэй, арбадахи һарын тоосоогоор ажаллана.

Манай корр.

ЭРХИМ БРИГАДЫН ЖЭШЭЭ

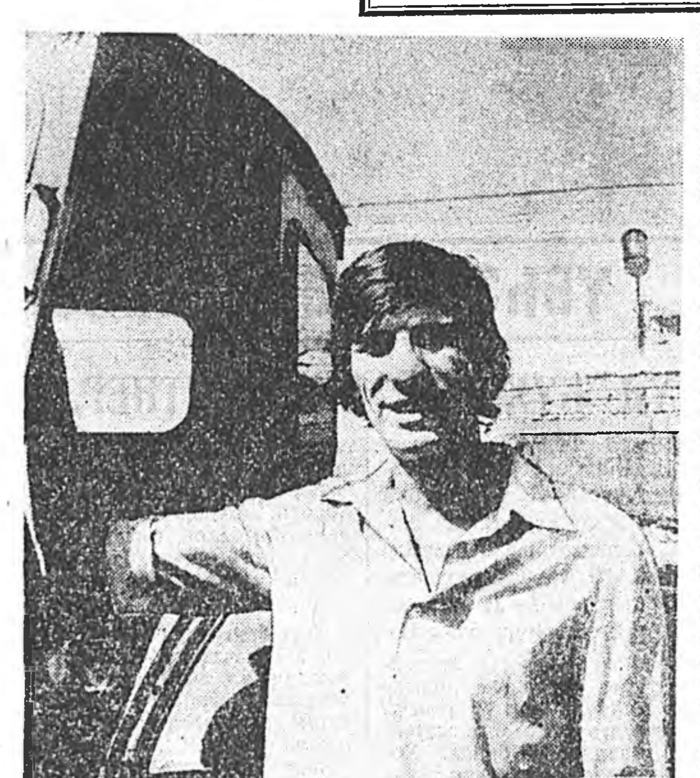
Барилга-хабсаралгын 8-дахи управлени Кабанскын райондо эгээл томо барилгын предприяти болонхой юм. Байгша оной январь—июль һарануудта тус предприятиин барилгашад 3317 мянган түхэригэй барилгын хүдэлмэри дүүргэээ. Юһэн һарын туршада 4332 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ даабаритай байһан юм.

Управлениин уран гартай барилгашад энэ үе соо Селенгинск поселогто Соёлой ордон барижа, ашаглалгада үгэһэн байна. Соёлой ордон болзорһоонь урид ашаглалгада үгэхэ хүдэлмэри дүүргэгшэд сооһоо СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Александр Егорович Воронинай хүтэлбэрилдэг бригада эрхим амжалта туйлаһан байна. һүүлэй үедэ бригадын гэшүүдэй бодхооһон барилганууд «һайн», «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада үгтэнэ. Байгша ондо бригадын гэшүүд 27 томо барилга ашаглалгада тушааһан байха юм. 2237 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри дүүргэгдээ. Эдэнэр барилгын үнэтэй сэнтэй материалнуудые нилээд ехээр алмаһан байха юм. Энэмнай бригадна подрядай гүримые үйлэдбэридэ шадамараар нэбтэрүүлһэнэй ашаар туйлагдаа бшуу.

— Манай бригадада хүдэлдэг 26 хүдэлмэришэдэй дунда наһаараашье, абари зангаараашье, дүршэлөөрөөшье илгардаг хүнүүд хүдэлнэ. Тиибэшье «бултадаа нэгэнэй, нэгэн бултанай түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлжэ, һара, квартал бүриингөө даабарине үлүүлэн дүүргэхын хойноһоо оролдодог гээшэ. Хүдэлмэришэдэймнай дунда ажалай журам эбдэхэ, халиргай ябадал гаргаха ушарнууд огто үзэгдэхээ болинхой. —гэжэ бригадир Воронин омогорхоо һэн.

Барилга-хабсаралгын наймадахи управлениин бүхы барилгашадай нүхэр Воронинай үльгэр жэшээе даган, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн ажаллажа байхыень харахада, үнэхөөрөөшье урматай байгаа һэн.

С. БАЛДАНОВ.

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто И. Я. Кузнецов зургаан жэлэй туршада рамщигаар хүдэлнэ. Теэд энэ гол мэргэжэлынь болоно. Тэрээнһээ гадна Иван Яковлевич трактористтын, слесариин мэргэжэлтэй юм. Хэрэгтэй болоо һаань, тэрэ мэргэжэлнүүдээрээ хүдэлхэшье баатай болодог гээшэ.

Иван Яковлевич коллектив соогоо хүндэтэй, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэл гарган хабаадалсадаг. Тиимэ хадань хамта хүдэлдэг нүхэдынь комсомолой хүдэлмэридэ дурадхаһан байха. Нүхэр Кузнецов цехэйнгээ комсомолой бюрогой гэшүүн юм.

Судна бүтээлгын заводой ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаһан И. Я. Кузнецов жэл, һара, квартал, үдэр бүриингөө даабаринуудые холо үлүүлэн дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Я. Кузнецов.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ...

ГЭЭГДЭГШЭДГҮЙГӨӨР ХҮ...

Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй гол, гурбадахи жэлэй найман һара үнгэрбэ. Энэ үе соо республикымнай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, парти болон правительствын һүүлэй тогтоолнуудые бодото дээрэнь бэелүүлэн, үйлэдбэриин ашаг үрэ болон ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ талаар бага бэшэ оролдолго гаргаа гээшэ. Хаа хаанагүй социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадана.

Энээхэне иимэ үрэ дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ бшуу. Бүхыдөө республикымнай промышленность продукци худалдаха найман һарынгаа түсэбые 101,4 процент, нормативна сэбэр продукциин талаар — 102,6 процент дүүргэһэн байна. Энэмнай нёдондо жэлэй үе үеынхиһөө тус тустаа 6,6, 5,7 процентээр ехэ болоһон жэшээтэй. Тингэжэ түсэбһөө гадуур 15,7 миллион түхэригэй продукци гүрэндэ худалдагдаһан байха юм. Энэ бага бэшэ амжалтада союзна, республиканска (РСФСР) болон нютагай мэдэлэй предприятинууд хубитаяа оруулһан, хараалагдаһан түсэбүүдээ ниитэ дээрээ дүүргэһэн байха юм.

Союзна мэдэлэй предприятинуудай дундаһаа, урдынхидаал адли, түсэбтэ даабаринуудаа жэгдэ һайнаар, үлүүлэн дүүргэдэг «Бурятэнерго» управление, Хяагтын плавико-шпадай руднигые, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадые, «Электромашина», «Теплоприбор», Тимлюйн цементын, асбоцементын зүйлнүүдэй, Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводуудые, «Бурятфермаш» болон «Забайкаллес» нэгэдэлнүүдые нэн түрүүн нэрлэжэ болоно. «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинууд сооһоо эрхим дүнгүүдые Муйска, Баргажанай, Гусиноозерскын, Худанай, Хурамхаанай леспромхозууд туйлаа. Жэлэй эхинһээ гээгдэжэ ябаһан Онохойн модоной комбинат һүүлэй үедэ һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө дүүргэдэг болоо. Жэшээнь, тингэжэ август һарынгаа түсэбые 111,5 процент дүүргэһэн байна бшуу.

Россин Федерациин мэдэлэй предприятинууд сооһоо Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинат, «Бурмясопром», һүнэй промышленностиин болон «Байкалрыбпром» нэгэдэлнүүд, шэлэй завод, Харанхын холимол тэжээлэй завод, хилээмэнэй продуктнуудай управлени, Минводхозой түмэр-бетон зүйлнүүдэй завод гэхэ мэтэ түсэбтэ даабаринуудаа амжалта түгэсөөр бэелүүлжэ шадаа.

Манай республикын Нютагай, Түлишын болон Эдеэ хоолой промышленностиин, Ой модоной ажахын министерствэнүүд энэ хугасаа соо гүрэнэй түсэбүүдые сүм дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн байна.

Тингэжэ найман һарын түсэбһөө гадуур 92 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 19,4 мянган тонно нүүрһэн, 100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй 85 электродвигатель, 4а серийн 2652 электродвигатель, 7 тонно гагнагдамал түмэр конструкцинууд, 11,2 мянган кубометр хюрөөдэмэл модон, 64 мянган тонно клинкер, 7,4 мянган тонно цемент, 2,8 миллион хэһэг хирпиисэ, 453 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 12 мянган метр нооһон бүд, 84 мянган хэһэг дотор трикотаж хубсаһан, 692 тонно гурил гэхэ мэтэ үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа. Мүн соёлой-ажаһуудалай болон ажахын хэрэглэмжын эд бараа гаргалгада ехэ анхарал хандуулагдадаг боложо байнхай. Тингэжэ энэ үе соо республикымнай промышленность 323 мянган түхэригэй иимэ эд бараа түсэбһөө үлүү үйлэдбэрилжэ, худалдаа най-

Совет ...

АРКТИКАДАХИ ОЛТИРОГОЙ ШЭНЭ ҺОНИН

МАГАДАН. Жэлдээ найман һара соо үбэлэй унжагайрдаг Врангелиин олтирог дээрэ һаяар өөрын огородууд бии болохо юм. «Врангелиин олтирог» гэжэ заповеднигэй түб буусын— Звездно һуурин тосхоной барилгын проектые ба хүгжэлтын генеральна түсэбые зохёожо дүүргэһэн Магаданай архитекторнүүд иимэ боломжо хараалаа юм.

«Сомнительная» гэжэ бухтаһаа хойшоо хоёр километртэ ороной хойто зүгэй эгээл холын һуурин тосхонуудай нэгэнэйнь үйлсэнүүд байгуулагдаха юм. Тэндэ усадьбын түхэлэй гэрнүүд баригдаха. Иимэ гэр бүхэндэнь веранда байха юм. Тэндэнь теплицэ эмхидхэжэ болохо. Эдэ гэрнүүд халуун уһаар дулаасуулагдаха, уһаар хангагдаха юм.

Һуурин тосхоной зарим хубидань хоёр дабхар гэрнүүд баригдажа, нийтын-соёлой түбтэй дулаасуулагдадаг коридороор холбогдохо юм. Хүн зониинь үйлсэдэ гарангүйгөөр ямаршье уларилда клуб, магазин, столово, һургуули, хүүгэдэй саад, библиотекэ ошохо аргатай байха юм.

НЭГЭ БРИГАДЫН 100 ГЭР

ГУСЬ - ХРУСТАЛЬНЫЙ. (Владимирска область). «Гусевский» совхозой ажалшадай жара гаран гэр бүлэ усадьбын түхэлэй таарууу зохид гэрнүүдтэ орожо түбхинэбэ. Иимэ гэр бүхэн газаагаа барилгатай, подвалтай, верандатай юм. Оройдоол дүрбэн һара соо тус һуурин тосхон бодхоогдоо.

Владимирска барилгын территориальна управлениин үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадта тосхондо зорюулагдаһан иимэ гэрнүүые бүтээдэг болоо юм. Захиалшадай хүсэлөөр гурбан, дүрбэн таһалгатай, нэгэ ба хоёр дабхар гэрнүүд баригдана.

Гэрнүүдые барижа хабсаргахын тула ниитэ нэгэн нарядаар хүдэлдэг, хүдэлмэри эхинһээнь захадань ху-

ҺАЙНААР ТАРГАЛУУЛНА

Харууһалжа байһан малайнгаа шэгнүүр сүүдхэдэ 944 граммаар нэмээһэн мал адуулагша Леонид Васильевич Черняцкий («Зырянский» совхоз) август һарада бусадһаа һайн дүн туйлаһанайнгаа түлөө районой Хүндэлэлэй самбарта гаргагдаба. Тэрэнэй нүхэр А. Л. Назаров, В. М. Парыгин, В. Н. Неродов, В. Ф. Дьячек гэгшэд мүн лэ һайнаар хүдэлһэн байна.

Тиихэдэ «Прибайкальский» совхозой Мостовкын гахайн комплексын Г. Е. Зубакинагай звено районой Хүндэлэлэй самбарта мүн лэ оруулагдаа.

Прибайкалиин малшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын тула шармайн хүдэлжэ ябана.

П. ХАЛТАНОВ.
Прибайкалиин район.

ХАРА ДАЛАЙ—ИНТЕРКОСМОС

СТАВРОПОЛЬ. (ТАСС). «Салют-7» гэжэ замбуулинай станциин экипаж болохо В. Ляховай, А. Александровай хабаадалгатайгаар «Хара далай—Интеркосмос» гэһэн уласхоорондын комплексно туршалгын түрүүшын дүнгүүд согсологдобо.

«Салют-7» гэжэ замбуулинай станци, АН-30 самолёт дээрэһээ, эрдэм-шэнжэлгын судналуудһаа, океанографическа платформо дээрэһээ, «Метео-природа» болон «Интеркосмос Болгари 1300» гэжэ газарые тойрон дабшадаг хэмэл одод дээрэһээ Хара далайн хоёр райондо научна шэнжэлгэнүүд нэгэн доро хэгдэһэн байна. Олон каналтай, олон зонотой фотокамерануудые, спектрометрнүүдые, социалис оронуудта бүтээгдэһэн бусад өөрсэ шухаг түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэн ГДР-эй, Монголой, Польшын, Румыниин эрдэмтэд, мэргэжэлтэд мүн лэ тэрээндэ хабаадаа.

«Хара далай—Интеркосмос» гэжэ туршалгада хабаадаһан социалис оронуудай эрдэмтэд, мэргэжэлтэд абтаһан материалнуудые шэнжэлжэ байна.

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГЫН АШААР

зой овощ ургуулдаг цехэй начальник Г. И. Шитина үгэ хэлэхэдээ, депутадуудай энэ шухала хэрэгтэ ямар үүргэ дүүргэхэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Сессиин һүүлээр депутадууд, эдэбхитэй хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулба. Тиихэдээ депутат бүхэн округойнгоо айл бүридэ ороно хөөрэлдэһэн, тэдэнэй овощ харууһалгада хабаадаха арга боломжонуудые элирүүлһэн юм.

Удаань гүйсэдкомой заседани үнгэргэжэ, «Овощ ба хүнэй тэжээл хурааха талаар нэмэлтэ хэмжээ абуулгануудай» тухай асуудал зүбшэгдөө, айл бүхэндэ арбаан сооро морковь гү, али 20 сооро свекло харууһалха даабари үгтөө һэн. Энэ хүдэлмэридэ 420 айлайхид хабаадаха аргатай гээд тодорбо. Тиигэжэ бүхы дээрээ 1000 гаран хүн — ехэ багагүй— энэ хүдэлмэридэ хабаадаа.

Мүн үбһэ хуряалгада олон зон хабаадаа. Жэшээнь Үнэгэтэйн ой модоной ажахын, бэгшанарай звенонууд зундаа үнгэрһэн тэжээл бэлэдхэл дээрэ ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Тэрэшэлэн Улаан-Үдын томо предприятинуудай — ЛВРЗ-гэй, авиазаводой, ЗММК-гай, «Бурятферммаш», «Теплоприбор» заводуудай коллективууд ехэ туһа хүргөө. Тэдэнэр овощ харууһалгын ажалда хабаадахаһаа гадна, овощ зөөхэ хэрэгтэ туһа хүрэн жэл соо манай совхоздо туһалдаг юм.

Нютагай Соведэй депутадууд Е. Н. Устинова, А. М. Багидаев, В. И. Дмитриева, З. М. Ерофеева, М. П. Трофимов, Л. Ф. Козлов болон бусад хүн зоной дунда эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа тэдэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Нютагай хүн зон, тэрэ тоодо хонишод В. И. Артемьев, А. Е. Потемкин, пенсионерка К. Е. Спиридонова, овощ ургуулагша Л. И. Трухина гэгшэд, эгээн түрүүлэн түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэһэн байна. Һууринайнгаа хүн зоной хүсөөр зундаа 100 гаран гектар овощ һайнаар харууһалагдажа байгаа.

Эндэхи дунда һургуулиин һурагшад ажахыда горитой ехэ туһаламжа үзүүлөө. 100 гаран һурагшад зунай үедэ ажалладаа гараа. Тиихэдэ 25 һурагшад теплицэнүүд соо хүдэлөө. Һурагшад Оля Мурзина, Люда Воробьева, Валя Мурзина, Аюна Нимаева, Марина Устинова болон бусад эрхимээр ажаллаа.

Хуринайгаар хэлэбэл, залуу үетэмнай хүдөөгэй ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэжэ байна.

Тэхэтэй хамта, сельсэ Соведэй абаһан шиидхэбэринүүдые дэмжэдэггүй, овощ ургуулгада хабаадахаһаа арсадаг хүнүүд дайралдана. Эндэхи лесхозой хүдэлмэришэн А. Г. Афанасьев, совхозой хүдэлмэришэд Л. Г. Мурзин, Л. Г. Козлов, А. Ю. Курилов, егерь К. Е. Потемкин гэгшэд мүртэй ажал хэдэгүй.

Мүнөө овощ хуряалгын халуун хаһа ерээд байна. Энэ гансал совхозой хүдэлмэришэдэй хүсөөр хэгдэхэ ажал бэшэ. Арадай депутадууд һууринайнгаа бүхы ажалшадтай энэ кампаниие урагшатайгаар үнгэргэхын түлөө оролдолгоёо улам шангадхаха зэргэтэй.

Гэбшье дутагдалнууд үшөөл бии. Жэшээлхэдэ, урһаһан огородойгоо эдеэе сагтаа дарыдань хурааха, хүдэлмэришэдэй ба автомашинануудай дутагдалда дээрэ нэгэ город зөөжэ абаашаха хүдэлмэри үнжэгайрна. Энээн тухай районой партиина, советскэ, агропромышленна нэгэдэлэй органууд һайн мэдэнэ. Улаан-Үдын промышленна предприятинууд —шефүүдэй эдэбхитэй туһаламжа үшөө хэрэгтэй.

Манай сельсэ Соведэй гүйсэдком бүхы хүсөө элсүүлэн, гүрэндэ овощ худалдаха талаар түсэб болон уялгануудаа олоной оролдолгын ашаар заатагүй дүүргэхэ зорилготой.

С. НИМАЕВА,
Загарайн районой Үнэгэтэйн сельсэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БУЛАН

...НАЙ ХАНЯАДАН АЮУЛТАЙ

Рентгенэй зураг, флюорографи гэхэ мэтэ аргаар уушханай ханяадан элирүүлэгдэдэг. Хүнэй уушхые флюорографическа зураг дээрэ харуулха арга 1939 ондо бии болоһон юм. Хүн бүхэн жэлдээ нэгэ дахин уушханайнгаа зурагые абхуулха ёһотой. Энэнь хүнэй бэедэ ямаршье муу хойшолонгүй байдаг. Флюорографиин ашаар уушханай, зүрхэнэй ба бөөриин үбшэнүүд обёорогдон элирүүлэгдэдэг болонхой.

Уушхаяа шалгаха гэһэн хүнүүд поликлиникэһээ гадна флюорограф тодхоһон тусхай автомашинанууд ба автобусууд соо зурагаа буулгаха аргатай бшуу.

Уушханай ханяадые эхин шатадань элирүүлжэ, аргалха хэрэгтэй.

Д. ГОНЧИКЖАПОВ,
уушханай ханяадые аргалдаг республиканска диспансерэй врач-рентгенолог

...хүүгэдэй эмхи зур... һүүлэй үедэ бүри ... болонхой. ...Будапештын Филлер гудамжада оршодог хүүгэдэй саадай багашуул өөрынгөө хүмүүжүүлэгшэ Иштван Ленарт гэгшэдэ угаа дуратай юм.
МТИ—ТАСС-ай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЭРДЭМ ТЕХНИКЫН ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ — ҮЙЛЭДБЭРИДЭ

БЕРЛИН. Эрдэм-техникын шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ ГДР-эй ажалшадай социалис мүрысөөнэй гол дүнгүүдэй нэгэниинь болоно. Жэшээлбэл, түрүүшын найман һара соо Вельцовтохи хүрин нүүрһэнэй уурхайн коллектив нэгэ миллионһоо дээшэ тонно хүрин нүүрһэ түсэбһөө гадуур олзоборилһон байна. Нүүрһэ транспортерто ашаалалгые хинадаг промышленна рободуудые хэрэглэдэг болоһонойнь ашаар энэ туйлалта амжагдаа юм. Мүнөө үедэ оройдоол 4 экскаватор «оньһон туһалагшадаар» хангагданхай. Тэдэнэй бүтээсэ гурбанай нэгэ шахуу хубяар дээшэлээ юм. Жэлэй дүүрэтэр бүхы экскаваторнуудта электроникын эдэ шэнэ зүйлнүүд хабсаргагдаха юм.

Магдебург хотын Г. Димитровэй нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээлгын заводой 3 мянган хүнтэй коллектив ашагта малтамал шанаржуулгын техникэ гол түлэб үйлэдбэрилдэг. Энэ кварталда эндэхи машина бүтээгшэд электронно хүтэлбэритэй, бүтээсэ ехэтэй, элшэ хүсэ багаар хэрэглэдэг шэнэ экскаватор шахтернуудта дамжуулха юм.

НАЙДАМТАЙ, АШАГ ҮРЭТЭЙ, ҮНДЭР БҮТЭЭСЭТЭЙ

ПРАГА. «Ческе-Лоденице» гэжэ эндэхи судоверфиин хүдэлмэришэдэй Советскэ Союзда тусгаар зориулжа бүтээһэн тамардаг шэнэ түхэлэй бүлүүр станци найдамтай, ашаг үрэтэй, үндэр бүтээсэтэй байһаараа шалгарна. Мүнөөнэй техническэ судна секунда соо 11 кубометр уһа тарялангда үгэхэ аргатай юм. Энэ табан жэлэй дүүрэтэр эндэхи корабль бүтээгшэд совет партнернуудтаа арбан нимэ бүлүүр станци бүтээхэ юм. Тэдэнь нэн түрүүн хлопогой плантаци уһалхын тулада хэрэглэгдэхэдэ байна.

«Ческе-Лоденице» гэжэ судоверфиин хүдэлмэришэд эгсэ 30 жэл соо СССР-эй захилнуудые дүүргэнэ.

ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ХҮГЖӨӨГДЭНЭ

ХАНОЙ. Загаһа олзоборилго Вьетнамай экономикын эгээл эршэмтэй түргэнөөр хүгжэжэ байгаа һалбаринуудай нэгэниинь болоно. Августын эсэстэ загаһашад загаһа барихa жэлэйнгээ түсэбые 75 процент дүүргээд байба. Һалбарида үргэнөөр дэлгэрһэн хамжаанан хүдэлөөн нүүлэй жэлнүүдтэ Вьетнамай загаһашадан туйлаһан амжалтануудай шухала нүхэсэл болоно. Ажалаа шэнээр эмхидхэхэдээ загаһа баридаг коллективүүд мүнөөнэй судна болон техникэ гүрэнһөө худалдажа абаха, загаһа барилгын түрүү аргануудые хэрэглэхэ аргатай болоно.

Кооперативуудтай хамта загаһа олзоборилгын гүрэнэй ажахынуудшье бэхижэнэ.

Советскэ Союзтай нягта харилсаа холбоо бэелүүлдэг байһаниинь Вьетнамда ехэ удха шанартай юм. Загаһа олзоборилгын флодой техникэ шэнэдхэн һэльбэхэдэнь, түгэс шадабаритай мэргэжэлтэдые бэлдэхэдэнь аха дүү республикада СССР туһалдаг. (ТАСС).

ТАСС — АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ ДЭЭРЭ

...ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVIII ...шата түүнэй зүблэхэ зүйл... Уласхоорондын харилсаа... шухала асуудалнууд үзэгдэхэ ...асуудал хаража ...ядерна һүйд... сараха, ...хэрэгсэлнүү... бүтээлгые бо... уласхоорондын ...бэхижүүл... гол һуури ...дундаһаа ...СССР-эй үүсхэлээр ...хамтаралай ...түрүүшын ...юм. «Замбуу... ба замбуу... тээшэ хүсэ хэ... тухай хэл... асуудал дэлхэйн хамтаралай зүбшэн хэлсэлгэдэ СССР оруулаа юм. Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедтэ тэрэ харагдажа үзэгдэхэ (политическэ ба аюулгүй байдалай асуудалнууд, тэрэ тоодо буу зэбсэг хуряалгые оруулалсан). Энээнэй урда тээ ООН-ой зүбшэн хэлсэлгэдэ Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнууд, тобшолон хэлэбэл, ядерна буу зэбсэгүүдые туршалгые хойшолуулашагүй болюулха ба хорихо тухай, хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ янзын буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээлгые хорихо тухай, химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо ба усадхаха тухай дурадхалнуудые сесси баһал хаража үзэхэ болоно.

Тусхай орон нютагуудай хоорондохи зүришэлдөөнүүдые дэбэргээхэ талаар США-гай империалис хараа шугам бэелүүлдэг дээрэһээнь түби дэлхэйн «галта точконуудта» нэн түрүүн Дүтын Зүүн зүгтэ онсо анхарал хандуулагдаха юм. Дүтын Зүүн зүгэй эрид һүжэрһэн байдалые делегадууд бүхы талаһаань хаража үзэхэ болоно. Американ-израилиин хэлсээн ба Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай зэбсэгтэ хамааралгын үргэдэлгэ энэ асуудалые политическэ ёһоор үнэн зүбөөр гуримшуулгада һаад болоно. Өөһэдынгөө байдалые өөһэдөө мэдээд тодорхойлхо эрхэ Палестинын арадта олгохо тухай асуудал Генеральна Ассамблей баһал хаража үзэхэ.

Зүһэ шарайн илгаа гарган газаашалгатай тэмсэхэ, гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаануудые хүгжөөхэ асуудалнууд хэлсэгдэхэ.

«Афган асуудал» хаража үзэгдэхэ болоо юм. ООН-ой дэргэдэхи Афганистанай саг үргэлжын түлөөлэгшэ М. Фарид Зарифын мэдүүлһэнэй ёһоор, американ империализм афган арадай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааржа үргэлжэлһөөр. Энэнь Афганистандахи байдалые гуримшуулгада һаад түбэг татана.

Уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха арга боломжонуудые байгуулха гэжэ диилэнхы олонхи гүрэнүүдтэй хүсэжэ байһан тухай сессиин зүблэхэ зүйлнүүд гэршэлнэ.

СЕССИ НЭЭГДЭЭ

ЖЕНЕВЭ. Ракетэһээ хамгаалалта хэхэ түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай договорой, 1972 оной майн 26-да СССР-эй ба США-гай хоорондо баталагдаһан стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые хизаарлаха зарим хэмжээнүүд тухай саг зуурын хэлсээнэй, мүн 1971 оной сентябриин 30-да хоёр ороной хоорондо баталагдаһан ядерна дайнай аюулай һүжэрэлгые бага болгохо хэмжээнүүд тухай хэлсээнэй уг зорилгонуудые, дүрмүүдые бэелүүлгэдэ туһалхын тула байгуулагдаһан совет-американ саг үргэлжын зүбшэлэлгын комиссиин сесси эндэ нээгдэбэ.

...ДА ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОБО

...Йеменэй Со... ЦК-гай Ге... ...тарь, Верхов... Соведэй Прези... ...лэгшэ, Йеме... Демократическа ... Премьер-ми... ...Насер Мухамме... ...хэрэгээр Сири ...гүрэсэбэ. Тэрэ ...зидент Хафез ...дэһэн бай... байдал тушаа һанал бодолоо халан абалсаһан байнабди, — гэжэ Дамаскһаа ниидэхынгээ урда тээ А. Н. Мухаммед мэдүүлээ. Тус орон нютагта американ сэрэгүүдэй байлгагдаһанай эсэстэ иимэ байдал тохёолдоо, энэнь араб арадуудай байдалда аюул ушаруулна гэжэ тэрэ хэлээ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар нэгэн адли һанал бодолтой байһаниинь хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элирээ. Тэдэнэй тэмсэлые үргэдхэхын тула бүхы национально-түрүү үзэлтэй араб хүсэнүүдые жагсааха, Советскэ Союз түрүүтэй социалис хани харилсаата оронуудтай, дэлхэйн бүхы революционно хүсэнүүдтэй харилсаа холбоо бэхижүүлхэ шухала гэжэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ онсолон заагдаһан байгаа гээд А. Н. Мухаммед саашань хэлээ. Гансал энэ ушарта араб арадууд империализмын ба сионизмын хүсэнүүдтэй амжалтатайгаар тэмсэжэ шадаха юм гэжэ Урда Йеменэй хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ.

...НДИИН ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕДЭЙ ПРОЕКТ

...Финляндиин гүрэнэй ...проект эндэ то... ...правительство тэ... ...гаад, пар... ...хэлэлсэлгэдэ таби... ...гаргадаг ...проектые ...хойто не... ...баталагдан абарисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай совет-финляндиин договорто үндэһэлдэг Финляндиин ба Советскэ Союзай хоорондохи хани харилсаае бэхижүүлхэ, Хойто Европын оронуудтай заншалта холбоо барисаагаа али бүхы талаарнь хүгжөөхэ, мүн Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоолгодо, буу зэбсэгүүдые хуряалгада туһалха гээшэ гадаадымнай политикын гол зорилго болоно гээд документ дотор заагдана.

Гүрэнэй бюджедэй проект дотор дотоодын политикада саарһан мүнгэнэй үнын уналгые бага болголгодо, хүдэлмэригүйшүүлые үсөөрүүлгэдэ гол анхарал хандуулагдана.

Э. ХОНЕККЕР Г. МИСТЭЙ УУЛЗАБА

БЕРЛИН. Ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха гээшэ мүнөө үеын хойшолуулашагүй шухала эрилтэ болоно. Энээнэй тула нэн түрүүн американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые ФРГ-гэй, Баруун Европын бусад оронуудай газар дээрэ тараан тодхолгые болюулха гээшэ шухала удха шанартай байна гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Э. Хонеккер Германиин Компартиин түрүүлэгшэ Г. Мистэй эндэ уулзахадаа мэдүүлбэ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха гээшэ имагтал Германиин хоёр гүрэнэй, Европын бүхы арадуудай бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада харюусана гэжэ Э. Хонеккер тэмдэглээ. Хэрбээ американ шэнэ ракетэнүүдые ФРГ-гэй газар дээрэ тараан тодхоо һаань, тэрэ СССР болон бусад социалис оронуудта түрүүшын сохилто үгэхэ талмай болгогдохо байна. Тиигэжэ немец газар дээрэһээ Советскэ Союзда эсэргүү дайн дахинаа үүдхэгдэхэдээ болохо бшуу.

Стратегическэ шэнжэтэй добтолхы буу зэбсэгые ФРГ-гэй газар дээрэ тараан тодхолго Потсдамай хэлсээе, социалис оронуудтай ФРГ-гэй батлаһан договорнуудые, мүн Хельсинкидэхи зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан Түгэсхэлэй актые буруу һүргэхэ байна. Уласхоорондын байдалые орёо түгшүүрилтэй болголго муугаар нүлөөлхэ байна.

Ядерна хэрэгсэлнүүдые туршана

САН-ФРАНЦИСКО. Невада штадай полигон дээрэ США ядерна түхеэрэлгые туршаба. Газар доро тэһэлэлгэ хэгдээ. Тэһэлэлгын хүсэн 20 килотонноһоо бага бэшэ байгаа. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, газар доро тусхай тоннель соо тэһэлэлгэ хэгдээ. Эндэ замбуулиин соохидол адлирхуу эрхэ байдал байгуулагдаһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан, Невадада хэгдэһэн туршалга ядерна буу зэбсэгые замбуулинай дайдада хэрэглэхые хараалдаг Пентагоной түсэбүүдые бэелүүлгэдэ шэнэ алхам болоно гэжэ мэргэжэлтэд тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

СОЦИАЛИЗМ — ЭБ НАЙРАМДАЛ МҮН

Дэлхэй дээрэ анха түрүүшын социалис гүрэн өөрынгөө мүндэлһэн түрүүшын үдэрые эб найрамдал тухай Декредээр алдаршуулһан байна. Тэрэ сагһаа хойшо бүхы дэлхэйн арадуудай нюдэндэ социализм эб найрамдал хоёр таһаршагүй нэгэн байһанаа харуулна. Энээниие үнгэрһэн неделиин үйлэ хэрэгүүд тодоор элирхэйлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой ФРГ-гэй бундестагай социал-демократ бүлэг депутадуудта үгэһэн харюу тэдэ үйлэ хэрэгүүдэй эгээл шухалань болоно. «Айхабтар аюултай буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгые зогсоожо, тэдэниие хуряажа эхилхэ хэрэгтэ совет хүтэлбэрилэгшын оруулһан дурадхалнууд зорюулагданхай». — гээд Баруун Германиин «ногоон үнгэтэнэй» партиин парламентска бүлэгэй мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Үйлэ хэрэгүүдэй аюулта дабшасые зогсоохын, хүн түрэлтэнһөө ядерна дайнай аюулые зайсуулхын тулада, буу зэбсэгүүдые хуряан абалгаар хөөрэлдөөнүүд дээрэ хубилалта туйлаха зорилгоор эгээл эдэбхитэй, шууд сэхэ ябуулгануудые хэхэ хэрэгтэ эб найрамдалта совет дурадхалнууд тодорхой программа болоджо үгэнэ гэжэ гансал ФРГ-дэ бэшэ, мүн Баруун Европын бусадшье оронуудта сэгнэгдэнэ.

Хилын саанахи хэблэлдэ онсолон тэмдэглэгдэжэ байһанай ёһоор, Европодо дундуур зайда буудагдаха ядерна зэбсэгүүдэй нөөсые эрид, гурба дахин хороохо ба саашадаашье тиимэ шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые эндэ тараан тодхохогүйн түлөө социалис оронуудай дэмжэлгэтэйгээр Советскэ Союзай хүсэлэл оролдолго гаргажа байһыень Ю. В. Андропов тодорхой баримтануудаар гэршэлэн харуулба. Тиигэхэ зуураа, Советскэ Союз НАТО-һаа нэгэшье ракетээр, нэгэшье самолёдоор үлүү болохо зорилго табинагүй. СССР өөрынгөө буу зэбсэгүүдые горитой ехээр хороохоор бэлэн байна.

Женевэдэ хэгдэжэ байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүд дээрэ үгэеэ үнэн зүбөөр ойлголсохо ябадал туйлахын тулада Советскэ Союз хэрэгтэй бүхы юумэ хэнэ гээд политическэ шэнжэлэгшэд барандаа тэмдэглэнэ. Тад һөөргэ, «Буу зэбсэгүүдые хороохо тухай хэлсээ баталалгаһаа зайсахын тулада Рейган ба тэрэнэй советнигууд Женевэдэхи хөөрэлдөөе миин тактическа хэрэгсэл гэжэ харана» гээд Америкын «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдэрхэ баатай болобо.

Уласхоорондын ба үзэл сурталай асуудалнуудаар социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй секретарьнарай сентябриин 20-до Москвада үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ ба ядерна дайе зайсуулха зорилгонууд бултанай гол анхаралда табигдаа. Европодо ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгодо эсэргүү дундуур зайда буудагдахаар тодхоотой байһан зэбсэгүүдые хороохын түлөө, Европые ядерна буу зэбсэгһээ гүйсэд сүлөөлхын түлөө, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө, эдэ зорилгонуудые туйлаха хэрэгтэ зорюулагдаһан социалис оронуудай эдэбхи үүсхэлнүүдһээ уламжалан, эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй улам үргэдэжэ байһан ушарһаа тэрэ зүблөөн дээрэ политическэ, үзэл сурталай ба ойлгууламжын хүдэлмэриин онсо шухала асуудалнууд хаража үзэгдөө.

Адли тэгшэ ба аюулгүй байдалай үндэһэ һуури дээрэ Женевэдэ болоджо байһан хөөрэлдөөн дээрэ Европын арадуудай хүсэл эрмэлзэлдэ харюусама, алишье талада абтажа боломо хэлсээ баталхаар бэлэн байһанаа зүблөөндэ хабаадагшад эрид шууд мэдүүлээ гээд хилын саагуур тэмдэглэгдэнэ. Уласхоорондын шахардуу байдалые улам түгшүүрилтэй болгохо, өөһэдынгөө ракетнэ түсэбүүдые бэелүүлхэ зорилготойгоор империалистнуудай, нэн түрүүн американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй бэелүүлжэ байһан харата ябуулгануудта шанга сохилто үгэхэ шухала байһан тухай зүблөөндэ хабаадагшадай тэмдэглэһэн тушаа мүн лэ заагдана.

Ю. В. Андроповой харюунууд ба зүблөөнэй дүнгүүд хадаа Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай эб найрамдалда, буу зэбсэг ехээр гаргалгые хизаарлалгада, арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ хэлбэришэгүй хүсэл эрмэлзэлтэй байһыень үшөө дахин элирхэйлэн харуулба.

ЯДЕРНА ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ ЗАЙСУУЛХА

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин байгуулагдаһаар түрүүшын үдэрһөө тогтонижоһон ёһо заншалые Советскэ Союз нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлнэ. Сентябриин 20-до Нью-Йоркдо нээгдэһэн ООН-ой Генеральна Ассамблейн 38-дахи сесси дээрэ манай орон ядерна дайнай аюулые зайсуулгада зорюулагдаһан үшөө нэгэ тон шухала үүсхэл гаргаба.

Замбуулинай дайдада ба замбуулинһаа Газар тээшэ хүсэ хэрэглэхэ ябадалые хорихо тухай договорой проектые Советскэ Союз сессиин үзэмжэдэ табяа. Энэ үүсхэлэй хэды ехэ удха шанартай байһые сэгнэхэньшье хүшэр. Зүгөөр буу зэбсэг бүтээлгые замбуулинда гаргахын тулада Вашингтон шухала бүхы юумэ хүү хэжэ байна ха юм. США-гай Агаарай-сэрэгэй министерство замбуулинай командовани гэдэгые бии болгоо. Хэмэл ododые үгы хэхэ лазерна зэбсэгтэй дайшалхы станцинууд яаралтай түргөөр бүтээгдэнэ. Иигэжэ энэ дэлхэйдэмнай баһа нэгэ шэнэ ехэ аюулай тохёолдуулагдаха гэжэ байһаниинь ойлгосотой болоно. Тэрэниие зайсуулха, буу зэбсэг ехээр гаргаха шэнэ аргые хааха гээшэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессидэ хабаадагшадай урда Советскэ Союзай табиһан һайн һайхан зорилго мүн болоно.

Сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан совет бусад дурадхалнууд ядерна дайнай аюулые зайсуулха энэ үг зорилгодо оролсоно. Тэрэ тоодо гэбэл: ядерна буу зэбсэгүүдэй туршалгые бүгэдэ ниитээрээ гүйсэд хорихо, хүн зониие олоор хюдаха шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые зохёон бүтээлгые хорихо, мүнөө үедэ ядерна зэбсэггүй байһан гүрэнүүдэй газар дээрэ тиимэ зэбсэг тодхохогүй.

СОН-ой гэшүүн-гүрэнүүдэй олонхинь совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые эдэбхитэйгээр дэмжэжэ байгаашье һаань дайнай ба эб найрамдалай асуудалнуудаар бэрхэшээлтэ тэмсэл хэгдэхэ болоно. Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ дайнай аюулые зайсуулалгада, буу зэбсэг хуряан абалгаар хэлсээ батлаха ябадал туйлаха хэрэгтэ зорюулагдаһан Советскэ Союзай гадаадын политикын шууд сэхэ хараа шугамые хазагайруулха зорилгоор империалис хүсэнүүд, нэн түрүүн США һүүлэй үедэ Советскэ Союзда эсэргүү ябуулга эдэбхитэйгээр ябуулна. Уласхоорондын байдалые саашадань улам шахардуу болгохо, сэрэгэй хүсөөр Советскэ Союзһаа булюу болохо гэһэн балмад муухай хараа түсэбөө сагааруулхын тула СССР-тэ эсэргүүгээр зорюута үүдхэһэн харата ябуулгаяа ООН-до, мүн ондоо тээшье хэрэглэхын түлөө Вашингтон бүхы юумэ хэнэ.

Иимэ бүдүүлиг аашануудайнгаа хажуугаар американ делегаци юрын асуудалнуудта Генеральна Ассамблейн анхаралые хандуулха һэдэлгэ гаргаба. Зүбшэн хэлсэгдэхэ 140 асуудалай дунда тиимэ онсо шухала бэшэ асуудалай үсөөн бэшэ байһаниинь ойлгосотой. Гэбэшье тиимэ юрын асуудалнууд гол шухалаяа халхалха ёһогүй. Энэ шухалань хадаа эб найрамдалые яагаад аршалан хамгаалха тухай асуудал болоно. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 38-дахи сессидэ хабаадагшадай диилэнхи олонхинь Баруун Германиин депутадуудай бүлэгэй хандалгада Ю. В. Андроповой үгэһэн харюу дотор хэлэгдэһэн иимэ мэдүүлгые ехэ анхаралтайгаар угтаа: «Үхэл асарха буу зэбсэгүүдэй нөөсые ехэдхэлгэ энэ дэлхэйдэмнай хэрэгтэй бэшэ. Тэдэниие эрид хороолго, тэрээнһээ сүлөөрһэн мүнгэ зөөриие экономическа ба социальна хүгжэлтын хойшолуулагдашагүй шухала хэрэглэмжэдэ ашаглалга энэ дэлхэйдэ хэрэгтэй».

АМЕРИКАН ТҮРИМХЭЙШҮҮЛ ЛИВАНДА

Социализмда, дэлхэйн түрүү үзэлтэй ба сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөнүүдтэ эсэргүүгээр «хэрээһэтэ добтолго» соносхоһон Рейганэй захиргаан Вашингтондо таарамжатай ёһо гуримуудые бусад арадуудта буу зэбсэгэй хүсөөр баадхахые хүсэжэ байһанаа Ливанай жэшээ дээрэ элирхэйлэн харуулна. Американ эзэрхэг түримхэйшүүл «эб найрамдалые хангаха уласхоорондын хүсэнүүд» гээшэбди гэһэн шалтагаантайгаар жэл урда тээ Ливанда бии болоо һэн. Манай далайн ябаган сэрэгшэд гушаад үдэрэй турша соо Бейрудта байха, тиихэдээ дайн байлдаануудта огто хабаадахагүй юм гэжэ США-гай президент Рейган мэдүүлээ һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо американ сэрэгшэдэй тоо хоёр дахин олошоруулагдаа. Тэрэниие дэмжэхэ зорилготойгоор далайн-сэрэгэй ехэ хүсэн Ливанай эрьенүүд хүдар татагданхай. «Эйзенхауэр» гэжэ авианосец, «Нью-Джерси» гэжэ линкор болон бусад корабльнууд тэрэнэй бүридэлдэ ороно.

Истребительнүүд-бомбардировщигуудай, ехэ буугай туһаламжа дэмжэлгэтэйгээр американ далайн ябаган сэрэгшэд эдэ корабльнууд дээрэһээ Ливанай патриотическа хүсэнүүдтэ эсэргүү сэрэгэй ябуулгануудые хэнэ. Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлтэй хамта тэдэнэр ниитэ нэгэн зорилго табина: Ливаниие ниитэ араб нэгэдэлһээ гаргаха, Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөе усадхаха, хашалта харшалалтануудаар, алалга хюдалгаар араб бусад арадуудые айлган һүрдөөхэ. Эдэ бүгэдэнһөө гадна, Вашингтон сэрэгэй хүсэ хэрэглэжэ, Ливанда ба бүхы Дүтын Зүүн зүгтэ өөһэдынгөө американ эзэмдэлгэ баталхые хараална.

«Ливанда США-гай бэелүүлжэ байһан ябуулгануудые Советскэ Союзда эрид буруушаана, — гэжэ ТАСС-ай һаяын мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. — Ливанайхидта зүрюу харшаар үүдхэгдэжэ байһан гэмтэ ябуулгануудай түлөө, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда, уласхоорондын аюулгүй байдалда энээнэй тохёолдуулһан урашаг түбэгүүдэй түлөө харюусалгаһаа американ захиргаан хулжажа шадахагүйл».

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

Никарагуа. Сандинис зэбсэгтэ хүсэнүүд Сомосын хулһэншэдэй газар дайдада нэбтэрэн орохо һэдэлгэнүүдтэнь эрид шанга харюу үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Арадай сандинис армиин сэрэгшэд — (зүүн гарһаа) Пабло Мартинес, Энрике Мартинес болон Педро Рамон Солес.
ТАСС-ай фотохроника.

Нютаг нютагай һонин

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын искусствын таһагай хүдэлмэрилэгшэд «Һуралсалда туһатай библиографи» гэжэ нэрлэгдэһэн номой выставкэ эмхидхэбэ. Зүүн Сибиринн гүрэнэй соёлой институтай багшанар, студентнэртэ, соёл-гэгээрэлэй болон хүгжэмэй училищинуудай һурагшадта, тиихэдэ искусствада дуратайшуулда зорюулагдаһан номууд, альбомууд элбэгээр табигданхай. Элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэхэ хүн зон хэрэгтэй номудые эндэ олохо аргатай.

Хүгжэмэй, уран зурагай, театральна искусствын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин багшанарта зорюулагдаһан, мүн «Искусствын хүмүүжүүлхы хүсэн» гэһэн темээр номууд эндэ дэлгээгдээ.

Искусствын таһагай хүдэлмэрилэгшэд выставкэтээ уншагшадые үдэр бүри танилсуулжа, һонирхоһон асуудалнуудаарнь туһаламжа үзүүлдэг юм.

В. РУБЦОВА, библиограф.

ЭДИР ХАРАГШАДЫЕ БАЯСУУЛНА

Улаан-Үдэ хотын кукольна театрайхид Хэжэнгын районой Могсохон, Чесана, Загаһата тосхонуудаар аяншалжа байнхай. Тэдэнэр М. Швембергерэй пьесын удхаар Г. Дашабыловай найруулан бэшэһэн «Хүнине һажааһан баабгай» гэһэн энеэдэ наадаар элбэг зүжэгые эдир харагшадта бэлэглэнэ.

Зүжэгэй гол ролиие Буряадай АССР-эй габьяата артистка гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртэһэн Цыпилма Прокопьева шадамар бэрхээр гүйсэдхэнэ. Мүн тиихэдэ театрай артистнар Леонид Хамгушкеев, Зоя Очирова гэгшэд онсо бэлиг шадабаритай байһандаа олоной магтаалда хүртэнэ. Хүүгэдтээ хамта зүжэг харахаяа ерэһэн түрэлхидшье театрайхидай найруулгые ехэтэ һайшаадаг байна. Энээндэнь залуу режиссер Пагба Цыбановай габьяа ехэ гээд тэмдэглэлтэй. Сценын шэмэглэлые урлан бүтээгшэ Рэгзэма Жимбиева онсо маягтайгаар түхеэрһэн юм. Театрайхид һаяын үдэрнүүдтэ Хэжэнгын райондохи гастрольнуудаа дүүргэжэ, Хори нютагаар айлшалха түсэбтэй.

Х. СОКТОЕВ.

ТУҺАТАЙ ЗҮБЛӨӨН

Студентнэрэй үйлэдбэриин практикые эмхидхэхэ асуудалнуудаар регинальна зүблөөн Зүүн Сибириин технологическа институтда үнгэргэгдэбэ. Ураалай, Сибириин, Алас Дурна зүгэй 36 дээдэ һургуулиин 50 түлөөлэгшэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

РСФСР-эй Минвузай дэргэдэхи техническэ дээдэ һургуулинуудай Главна управлениин начальник Е. И. Казанцев, Ураалай политехническэ институдай кафедрые даагша профессор Г. Д. Харлампович Красноярскын политехническэ институдай һуралсалай талаар проректор С. В. Архипов гэгшэд удаа дараалан үгэ хэлэхэдээ, ерээдүйн мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ тухай асуудалнуудта онсолон тоггоо. Пермиин, Кузбассай, Алас-Дурна зүгэй политехническэ институдуудай, Зүүн Сибириин технологическа институдай В. В. Курехин, В. С. Томсинский, Н. А. Калинина, В. А. Тыхеева, Р. А. Васильева болон бусад багшанар студентнэрэй һуралсалые үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ гээшэ тон шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Дээдэ һургуулинуудай Главна управлениин мэдэлэй вузуудай 400 мянган студент жэл бүри үйлэдбэриин практика гарадаг юм. 20 мянган багша эдэнэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилдэг.

Үнгэрһэн жэлдэ 55 мянган студент хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шудалһан, 70 мянган студент уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ хебаадаһан, тиин 4 миллион түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхалнуудые оруулһан байна.

Үйлэдбэриин практикада студентнэрэй һонирхол бадарааха даабаринуудтаа харюусалгатайгаар хандахыень һургаха гээшэ тон шухала гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглээ. Предприяти болон эмхи зургаануудта ниитын политическэ хүдэлмэриин онол аргануудтай студентнэр танилсадаг, хүдэлмэришэдэй алба хаагшадай урда лекцинүүдые уншадаг, хөөрэлдөө эмхидхэдэг, спортивна хэмжээ ябуулгануудта хабаадалсадаг.

Ураалай политехническэ, Уфагай авиационно, Зүүн Сибириин технологическа, Новосибирскын электротехническэ институдуудта студентнэрэй практическа бэлэдхэлдэ илангаяа ехэ анхарал хандуулагдадаг юм. Ушар иимэһээ студентнэр ажахын ба социально-экономическа уг зорилготой асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хубитаяа оруулна бшуу. Шэнэ техникэ, технологи, үйлэдбэриин түрүү дүй дуршэл шудалалгада ажал хүдэлмэри научна аргаар эмхидхэлгэдэ дээдэ һургуулинуудай багшанар анхарха зэргэтэй гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар тобшолсо.

Т. АБИДУЕВА,

«За технические кадры» гэһэн олон хэһэгтэй газетын редактор.

ХҮН БА байгаали

БАЙГАЛАЙ ТУНГАЛАГ БАЙХЫН ТУЛА

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэринүүд дотор байгаали хамгаалха хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулагданхай. Энэ шиидхэбэриие бэелүүлхэ талаар манай республика дотор ехэ юумэн хэгдэнэ.

Забайкалиин бассейновэ управлени, Байгал шадарай уһанай баялигые аршалан хамгаалжа, бузарлуулхагүйн тула хиналта хэдэг юм. Иимэ зорилготойгоор промышленна предприятинуудта, коммунальна ажахын организацинууд болон барилганууд дээрэ, республикын колхоз болон совхозуудта уһа зүбөөр хэрэглэжэ, мүн хэрэглэгдэһэн уһаяа сэбэрлээд гол мүрэндэ оруулха хүдэлмэри хинан шалгагдана. Гол мүрэнөөр тамардаг судануудта хэрэглэгдэжэ, бузарлагдаһан уһа хаяхагүй эрилтэ табигдана. Тиихэдэ Байгал далайн болон гол мүрэнэй эрье шадар модо отолжо, тэрэниие урадхуулхадаа, бүхы заабаринуудыень нарин нягтаар сахиха гэһэн шанга эрилтэтэй.

Мүнөө үедэ Буряадай республикын хойто зүгтэ Байгал-Амарай түмэр замай барилга хэхэдэнь, уһанай баялигые хамгаалха талаар али бүхы хэмжээнүүд абтана гээшэ. Илангаяа Северобайкальск хотодо, мүн тоннельнэ отрядуудта хэрэглэгдэһэн уһаяа һайнаар сэбэрлэжэ, шанарыень дээшэлүүлхэ ехэ зорилго табигданхай. Автомобильна колоннонууд болон организацинууд, хэрэглэгдэһэн галдалга-түрхилгын материалнуудаа суглуулжа, нефтепродуктын үлэгдэлнүүдые сэбэрлэхэ ёһотой. Мүн автомашинын тогтохо газарнуудые болон талмайнуудые бариха, түхеэрхэ болоно. Тэрэшэлэн галдалга-түрхилгын материалнуудые хадагалха склaдуудые, автомашинануудай бензин хэжэ нэмэхэ станцинуудые барихадаа, нефтепродуктын үлэгдэлнүүдые, адхарһан галдалга-түрхилгын зүйлнүүдые суглуулха тусхай түхеэрэлгэ бэлдэхэ, мүн урдажа орохо соргонуудые тодхохо шухала. Тиигэжэ уһа болон газарай хүрьһэ бузарлахагүйн тула али болохо хэмжээ абаха болонобди.

Республикын колхоз, совхозуудта гол, нуурнуудай уһа хамгаалха талаар ажал ябуулхадаа, мүн лэ дээрэ дурсагдаһан асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдана.

Тиихэдэ минеральна үтэгжүүлгэнүүд болон химиин хоротой бодосуудта (ядохимикадууд) хайша хэрэгээр хандабал, ургамал болон бүхы амитадта аюултайшье, ехэ түбэг татадаг гэжэ мэдээжэ. Энээн дээрэһээ бидэнэр минеральна үтэгжүүлгэ тарялан, сабшалан болон бэлшээридэ оруулха онол аргануудые хинан шалганабди. Мүн колхоз болон совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэ болон химиин хорото бодосуудые хадагалдаг склaдуудай барилгануудые хинажа, али болохо хэмжээн абтана.

Мүнөө үедэ уһа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һэльбэжэ, мүн заримыень һайнаар заһабарилжа, ашаурыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдана гээшэ. Тиихэдэ ашаглалгада тушаагдаха сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые хүсэндэнь оруулха, хэрэглэхэ талаар хиналта, шалгалта хэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта, Байгал далайн эрьеые элдэб модо шулуунһаа сэбэрлэхэ хүдэлмэри наринаар хинан шалгагдана. Судануудай ябахада уһан дээрэ үлэһэн, мүн тэрэнэй хэрэглэмжэһээ гараһан уһа галдалгын болон түрхилгын тоһонуудһаа сэбэрлэлгэ хинагдана. Газарай хүрьһэнэй уһа, һалхинһаа нуран гэмтэлгые зогсоохо талаар хэгдэдэг барилгын хүдэлмэри мүн лэ шалгагдадаг гээшэ. Гол мүрэнүүдэй, сөөрэм болон нуурнуудай уһа тусхай зорилготойгоор хэрэглэхын тула табилга үгтэжэ үргэлжэлһөөр. Жэшээлхэдэ, 166 проект болон проект зохёолгые уридшалан бэлдэгдэһэн документнүүд манай управленидэ харагдаһан байна.

1981 онһоо сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриие биологиин онол аргаар хиналга манай управленидэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Мүнөө үедэ нютаг бүридэ шэглүүлэгдэһэн лаборатори бүхэн биологиин онол арга хэрэглэн Байгал далайн, гол мүрэнүүдэй, нуур болон сөөрэмүүдэй уһа саг үргэлжэ шалган шэнжэлнэ.

Үшөө нэгэ анхарал хандуулмаар зүйл гэхэдэ, 1982 ондо манай управлениин үүсхэлээр, байгаали хамгаалгын бүлгэмтэй, республикын научно-техническэ мэдээсэлэй албантай хамтаржа, уһанай баялигые зүбөөр хэрэглэхэ ба тэрэниие аршалан хамгаалха талаар ниитын харалга эмхидхэгдээ һэн. Тиигэжэ энэ харалгын дүрим Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой тогтоолоор баталагдаһан байна.

Энэ харалгын үедэ уһанай баялигые зүбөөр хэрэглэхэ тухай, мүн тэрэниие аршалан хамгаалха асуудалаар ойлгуулалмжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаба. Тиигэжэ 1500 гаран тусхай хуудаһан, болон плакат түнхаглагдаа. Хэдэн олон лекци уншагдаа. Мүн республикын хэблэлдэ энэ асуудалаар статьянууд түнхаглагдаа, телевидени болон радиогоор хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө.

Байгал далайн болон гол мүрэнүүдэй, нуур, сөөрэмүүдэй уһа ехээр хэрэглэдэг, мүн тэрэниие бузарлан муухай болгодог газарта уһа сэбэрлэхэ барилгануудые бодхоохо хэрэгтэ управлени гол анхаралаа хандуулдаг юм. Тодорхойлбол, Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинат, Улаан-Үдэ хотын ажахы, нарин сэмбын комбинат, Улаан-Үдын ТЭЦ, Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участок болон бусад предприятинууд болон барилганудые нэрлэжэ боломоор.

Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадай хэрэглэһэн уһа арилган сэбэрлэхэ ехэ түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һэльбэжэ, шанартай һайнаар хүдэлгэхын, мүн тэрэнэй барилгые түргэдхэлгэдэ хүсэд хүрэхэ мүнгэн зөөри һомолхын тулада энэ предприятиин хүдэлмэри зогсоогдобо. Гадна уһа муухай болгон бузарладаг элдэб янзын бодосуудай холисотой уһа хаяха хэм хэмжээень хорооһон, эрилтыень шангадхаһан байнабди. Уһа абаха зүбшөөлэйнь хэм хэмжээн мүн лэ бага болгогдоһон байна. Уһа хэрэглэмжын талаар хуули эбдэһэн тухай материал республикын прокуратурада дамжуулан үгтэбэ. Тиигэжэ хуулиин зургаанһаа комбинадай директидэ һануулга дамжуулагдаа һэн. Тиигэбэшье Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадта хэрэглэгдэһэн муухай уһан Сэлэнгэ мүрэниие бузарлажа үргэлжэлһөөр.

Энэ жэлдэ уһа хамгаалха 8 түхеэрэлгэ ашаглагдахаар хараалагдана. Тэрэ тоодо хамтадаа сүүдхэдэ 14.5 мянган кубометр хаягдаһан уһа сэбэрлэхэ хүчэтэй сэбэрлэлгын 6 түхеэрэлгэ орһолоно. Байгша ондо түрүүшын хахад жэлдэ уһа хамгаалха түхеэрэлгэнүүдэй барилгые управлениин хүдэлмэрилэгшэд 42 дахин шалгаһан байна. Шалгалтын материалнуудаар тусхай хэмжээнүүд абтана. Жэшээлхэдэ, авиационно заводой шудхалгын цехэй 3 агрегадай хүдэлмэри зогсоогдобо. Тэдэнэр 1982 ондо баталан абтаһан тогтоолые дүүргэзгүй байгаа бшуу.

Эдэ түхеэрэлгэнүүдые уни удаан, муугаар барижа байһа найнгаа түлөө захил хэһэн предприятинуудай, мүн захил дүүргэжэ байһан барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы 25 хүдэлмэрилэгшэд управлениин зууршалгаар шангуудһаа хаһагдаа. Шалгалтын дүнгөөр захил дүүргэжэ байһан эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы 5 хүдэлмэрилэгшэдтэ һануулга хэгдэнхэй.

Муухай уһа сэбэрлэн арюудхаха түхеэрэлгэнүүдые 1983 ондо хаһа саг соонь барижа, ашаглалгада тушааха хүдэлмэриие хинан шалгажа туһа хүргэхэ зорилготойгоор хэмжээ ябуулганууд зохёогдоһон байна. Тиигэжэ олохон барилганууды хинаха даабари управлениин инспекторнүүдтэ хуби хубидань даалгагдан үгтэбэ.

Хүдөө ажахыда уһа хамгаалха зорилготой 174 түхеэрэлгэ баригдажа байнхай. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада тэдэниие 53 дахин хинан шалгаабди. Эдэнэй үрэ дүнгүүдээр уридшалан 212 һануулга хэгдэбэ. Тиигэжэ уһа аршалан хамгаалха талаар РСФСР-эй кодексын эрилтые дүүргэзгүй организаци болон предприятинууд тушаа али болохо хэмжээн абтаа. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй районой Хёлгын совхозой галдалга-түрхилгын материал үгэдэг пунктын хүдэлмэри 1983 оной августын 1-һээ зогсоогдобо.

Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерство 1983 ондо уһа аршалан хамгаалха зоноһоо минеральна үтэгжүүлгын болон химиин хорото бодосуудай склaдуудые холо абаашажа бариха талаар хэмжээ ябуулганудые баталан абаа һэн. Мүнөө энэнь манай хиналтада абтанхай.

Тэрэшэлэн наг шэбхэ хадагалха тусхай талмай заһан бэлдэхэ, хүдэлдэггүй үрэмдэгдэмэл худагуудые бүхэлэн хабхалха гэхэ мэтэ хүдэлмэри мүн лэ управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө хинагдана гээшэ.

1983 оной тамаралгын хаһа соо республикын гол мүрэнүүд дээрэ 80 мориной, мүн дээшээшье хүсэтэй мотоортой суднанууд хэрэглэгдэнэ. Улаан-Үдын портдо, Баргажанай-Адагай, Хэжын пристаньнуудта даалгагдаһан суднанууд Турка, Клюевкэ, Выдринэ гэхэ мэтэ һууринууд хүрэтэр тамардаг юм. Эндэ хэрэглэгдэдэг суднанууд бултадаа уһа бузарлахагүй түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

Байгал далайн болон тэрээндэ урдан ородог гол мүрэнүүдэй, мүн энээндэ хабаатай нуур, сөөрэмүүдэй уһа аршалан хамгаалха дүримтэй таа-

ДАЙНДАШЬЕ, АЖАЛДАШЬЕ...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гал дүлэн соогуур гаража, Илалта шэрээлсэһэн хүнүүдэй зариман мүнөөшье хүрэтэр түрэл оронойнгоо аша туһада хүдэлһөөр гээшэ. Кабанскын шубуунай фабрикын гурбадахи отделениин мал шахан таргалуулгын гүүртын бригадир Иван Иннокентьевич Нечкин тухай хөөрэмөөр юм. Дайшалхы алдараа дуурсуулһан хуушанай фронтовик ажалай жолоо шангаар адханхай зандаа. Тэрэ мал адуулагшадай бригадые хүтэлбэрилхэдээ, хүдэлмэреэ шадамар бэрхээр эмхидхэдэг, эбэртэ бодо малайнгаа хойноһоо харууһалалгые хинан шалгадаг юм. Зоотехническэ эрилтэнүүдтэ саг үргэлжэ анхаржа байдаг.

Бригадын хүдэлмэриин дүнгүүдээр урмашамаар. Жэшээлхэдэ, нёдондо эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 1010 центнер хүргэхэ түсэбтэй һаа, 1298 центнертэ хүргэжэ амжаһан байна. КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар бригада хэдэ дахин шагнагдаа һэн. И. И. Нечкинэй үбсүүе «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден шэмэглэдэг.

Удаадахи фронтовигнай Константин Федорович Хлыстов мүн. Тэрэ хоёрдохи отделениин механизатор юм. Дайнай үедэ пулемётчик ябаһан сэрэгшэ «Шэн зоригой түлөө» гэһэн медаляар, Улаан Тугай ба Алдар Солын III шатын орденуудаар шагнагдаһан байна. К. Ф. Хлыстов дайшалхы замаар дабшан, Берлин хото хүрөө һэн. «Берлиниие абаһанай түлөө», «Прагые сүлөөлһэнэй түлөө» медальнууд үбсүүдэнь ханхинаа бэлэй.

Гэртээ бусажа ерээд, Константин Федорович түрэл нютагтаа хүдэлжэ эхилээ. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо тракторай жолоо алданагүй. «Заһабариинь саг соонь хээд, зүбөөр харууһалаад байхада, техникэ хэзээдэшье хүдэлхэл» гэжэ К. Ф. Хлыстов тоолодог.

Ажалай, дайнай ветерануудай үльгэр жэшээтэ ажалаараа шалгархадань, ямаршье үеын хүнэй урма зоригжол бадармаар бшуу.

А. БУСУРМАНОВ.

Кабанскын район.

ГЭРЭЙ ЭЗЭН ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ АНХАРАЛДА

△ Таһалһан талха, макарон, барайгар гэхэ мэтэ һүн соо муугаар үлтирдэг. Һүнэй шүлэ шанахынгаа урда тэдэнээ 3—6 минутын туршада уһан соо бусалгаа һаа зохисотой. Һүнэйнгөө урахагүйн тула шүлөө зузаан оёортой кастрюли соо һулахан гал дээрэ шанаха юм.

△ Бэлэн болоһон шүлэн соо лаврын набшаһа орхиһоной хэрэггүй— тэрээнһээ шүлэнэй амтан муудадаг. Нязалһан чесногые шүлэнэй бэлэн болохо тээшэ хэбэл таарамжатай.

△ Хартаабха, хүрпээшьегүй, гансал овощёор шанаһан шүлэнэй эдеэшэг болохын тулада хуурагдаһан талха һамаржа болохо.

△ Шүлөө гал дээрэһээ абахынгаа урдахана морхооб, помидор гү, али капустын шүүһэ хэбэлтнай, шүлэнтнай амтатайшье, витаминтайшье болохо байна.

△ Овощёор хэгдэхэ бүхы саладуудые столдо табихынгаа урдахана бэлдэһэн дээрэ юм. Хэршэгдээд, үшөө гэрэлдэ байлгагдаһан овощ амта шэмээ алдадаг.

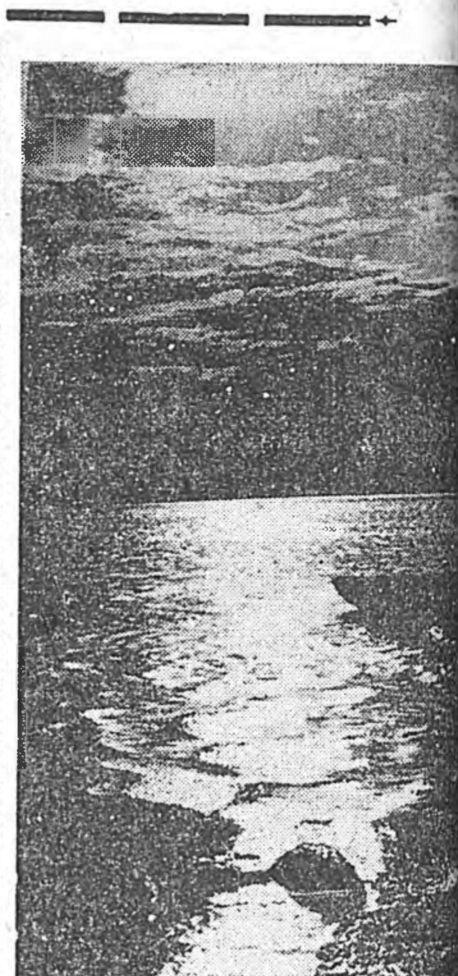
△ Соус болон приправанууд саладта гансал амта оруулхын тула хэрэглэгдэдэг бэшэ юм. Тэдээн дотор байдаг тоһониинь овощиие нимгэхэн хальһаар оройжо, кислородһоо витаминуудыень хамгаалдаг.

△ Салат хэхээ байһан овощтнай хүйтэн байха ёһотой. Бүлеэн хүйтэн хоёрой хамтархада, салат түргэн гутажа болохо.

△ Аманһаа гутаһан чесногой үнэрые болюулжа болохо юм. Тиигэхын тула стакан һү уужа гү, али бутаргагдаһан кофи жажалагты.

△ Эмаль түрхигдэһэн халуун амһарта уруу хүйтэн уһа, үгышье һаа, хүйтэн байһан тиимэ амһарта уруу халуун уһа хэхэгүй юм— тиигэбэл эмаль бутардаг гээшэ.

△ Жэмэс болон фрукт сэбэрлэхэдэ, гарнууд шэрүүн болодог. Тиимэһээнь гараа түрүүн нюхаһан халуун хартаабха соо 10 минута байлгаха, һүүлээрнь уксустай уһаар зайлажархигты.

Нэшэһэн, һэжэһэн долгигүй
Нэлэнхы Байгал сайгаа лэ.
Наранай орохын урдахана
Намдуул, эндэ байгаали.
Жэгүүр хүнгэн һэбшээгээр
Жэжэхэн ...
Амаржа ...
Амгалан ...
Б. Ж...

А. Ш...

ХОРИИН РАЙОНДО

АЙЛШАДНАЙ — АРТИСТНАР

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ, буряад драмын театрай бүлэг артистнар Хэжэнгэ, Хори, Яруунын районуудай хүдөө нютагуудаар ябажа, монгол арадай мэдээжэ драматург Мягмарай бэшэһэн «Найрай хүндын ууса» гэжэ шог ёгто зүжэг харуулан, хонишод, малшадай, адуушадай, механизаторнууд болон үбһэшэдэй магтаалда хүртэбэ.

Зүжэгэй рольнуудые РСФСР-эй габьяата артист Цыден-Дамба Пурбуев, Буряадай АССР-эй арадай артист, Буряадай комсомолой шангай лауреат Марта Зориктуева, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Дарима Батомункуева, Базар-Доржо Будаев, артистнар Жан Балданов, Бато-Мунко Пурбуев, Елена Дамбаева, Сергей Бальжанов болон бусад гүйсэдхэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ театрай артистнар «Георгиевский» совхозой Ашангын отделениин, Анаагай совхозой Буламай, Ониноборскын отделениүүдэй хүн зоной урда концертнүүдые харуулжа, сугларагшадые баясуулан, олоной магтаалда хүртэбэд.

БЭРХЭ БИБЛИОТЕКАРЬ

Үдын сельскэ Соведэй Баянголой хүдөөгэй библиотекые даагшаар Розалья Васильевна Базарова удаан саг соо хүдэлнэ. Тэрэнэй гарһаа номуудые абажа уншагшадай олонхидынь Үдын совхозой Баянголой отделениин хонишод, малшад, механизаторнууд болоно.

Хабарай тарилгын, намарай таряа хуряалгын үедэ Р. В. Базарова илангаяа тарямшадай дунда олондо туһатай ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна. Отделениингээ полевой стан шэмэглэн гоёолгодо элэбхитэйгээр хабаадалсадаг. «Дайшалхы» болон «Сахилгаан» хуудаһануудые гаргалсана. Гадна механизаторнуудай үдын забһарлалгын үедэ политинформаци үнгэргэнэ.

Отделениин хонишод, малшадай үбэлэй байрануудаар нүүдэл библиотекэнүүд эмхидхэгдэһэн байна. Тэрэнэй номууд саг дарыдаа шэнэлэгдэнэ.

Энэ жэлэй туршада Буряадай АССР эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан номуудай выставкэ эмхидхэгдэһэн, Буряадай арадай поэтесса Ц. Д. Дондоковагай зохёохы ажал ябуулга тухай хөөрэлдөөнүүд уншагшадай дунда үнгэргэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө Баян Голой библиотекэ «Эрхим библиотекэ» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн юм.

ШЭНЭ ЭКСПОНАДУУД

Хори һууринай хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей Байгалай үмэнэхи хизаарай хүн зоной урданай зэр зэмсэгүүдые суглуулан, олониитэдэ харуулха талаар ехэ һайшаалтай хүдэлмэри ябуулна.

Музейн директор дайнай ба ажалай ветеран И. Я. Трунёвой хүтэлбэри доро суглуулагдаһан тэргэ, шарга, борной, анзаһан, гэр болон бусад тээрмэ, арһа элдэхэ эрьюулгэ гэхэ мэтын олон тоото экспонадууд өөрынгөө һуури эзэлэн, музейн байшангай газаа аржыса жэрылдэн табигдаба.

Г. ОЧИРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Коммунистын үгэ ба хэрэг» —түрүү бэшэг. «Богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр»—суглуулбари, фото-мэдээсэл. Ажалай дабшаса. «Өөһэдөө харюусахабди» — М. Бекетовэй статья. СССР-эй Оборонын министрэй приказ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна организацинуудта»— суглуулбари. БАМ-ай һонин. «Ашаглалгада үгэхын урда тээ»—А. Куклинай статья. «Дахинаа хүлеэлгэн»—А. Праведниковай статья. Механизаторнуудта туһаламжа. «Баалнуудые лажа түргөөр хатаахаб»—«Алтайская правда» газетэһээ абтаһан материал. Түрэл орон соогуур.

Гурбадахи хуудаһанда. СССР-эй Конституциин үдэрые угтуулан. «Совет демократи: залан сэхэ үндэһэ һууритай, эршэ түгэс хүгжэлтэтэй»— АПН-эй статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. Шэнэ номууд: «ЦРУ-гай дотоодын нюусанууд»— АПН-ай статья. Хилын саанаһаа ТАССай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хэблэлдэ захил үргэлжэлһөөр. «Смена-84»—журналай редакциин бэлдэһэн материал. Аяншалгын бүхэдэлхэйн үдэртэ. «Оронойнгоо баялигуудые шудалан» — Р. Серебряковагай корреспонденци. Юрэ бусын мэргэжэлтэй хүнүүд. «Автомобильнуудые һоригшод» — АПН-эй материал. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Мультфильм. 9.50 — «Взлет»—баримтата фильм. 10.20—«Метель»—уран һайханай фильм. 11.35—Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 13.25—Шэнэ һонин. (13.30 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Аяншалагшадай бүхэдэлхэйн үдэртэ. Баримтата фильмүүд. 16.15—Е. А. Кибригэй зохёол бүтээлнүүд. 17.00—«Львовой туршалга». Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ залуушуулай хабаадалга тухай. 17.15—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.45—Социалис Ажалай Герой УССР-эй Верховно Соведэй депутат, Николаевска областиин С. М. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Н. Н. Рябошапкатай һурагшад уулзаха.

Улаан-Үдэ. 18.45—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. (буряадаар). 19.00—«Буряад хэлэнэй хэшээл» дабтагдаха. 19.30 — «Зүүн Сибирь»—киножурнал.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Мүнөөнэй дэлхэй ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн». Политическэ шэнжэлэгшэ Э. Мнацаканов дамжуулгые хүтэлхэ. 20.40—«Уроки французского»—уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35—М. Теодоракис. «Дуун хододоо арадтай хамта». 23.25 — Баримтата фильм. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00— Дамжуулгын программа. 18.05—Узбегэй ССР-эй искусствын уран бэлигтэнэй концерт.

Москва. 18.45— Волейболоор Европын чемпионат. ГДР-һээ дамжуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 19.45—РСФСР-эй арадай артист А. Тихонов балалайка дээрэ наадаха. 20.15—Соносхолнууд. 20.25—«Бултанда хэрэгтэй албан».

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.25—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М)—«Крылья Советов». 22.00—«Время». 22.35—«Отверженная»—гурбан серитэй уран һайханай фильм. (Итали). (1-дэхи сери). 23.40—«Баскетболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. «Строитель» (Киев)—«Жальгирис» (Каунас). 00.10—Уласхоорондын конкурснуудай лауреат В. Селивохиной концерт. 00.50—Баримтата фильм.

САГААН УЛААРИЛ

МҮНӨӨДЭР Улаан-Үдэдэмнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Шиниг нойтон ороходгүй. Баруун тээһээ 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 2—4 градус хүйтэн, үдэртөө 9—11 градус дулаан байха.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ ... ДҮНГҮҮ...»

Спортлотонуудай ... үнгэргэгдэһэн 38-дахи ... дые Спортивна лотерей... лени согсолбо.

«49-һөө 6-ень таа... 478.514 билет ороо. ... хэншье таабагүй, таба... точка) таагшад—8.149 ... бэн номер (399 карточка) тааһан хүн ... гурбан номер (11378 карточка) тааһан ... абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: ... ороо. Табан номер (9 карточка) тааһан ... түхэриг, дүрбэн номер (1669 карточка) ... түхэриг, гурбан номер (64890 карточка) ... 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 38-дахи тиражай ... сентябриин 28-һаа октябриин 28 болото...

Редакторай орлогшо И. Р-Д. О...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-63-08, зам редактора—2-62-62 отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-86-76, отделы: партийной жизни— 2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81. корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Госу... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств, полиграфии и кн... ной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина ... Н-00603. Заказ № 222. Индекс 0...